

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
FAKULTA STAVEBNÍ

Základy stavební mechaniky

Nosníky a rámy s klouby

Jiří Brožovský

Kancelář: LP – H 406/3

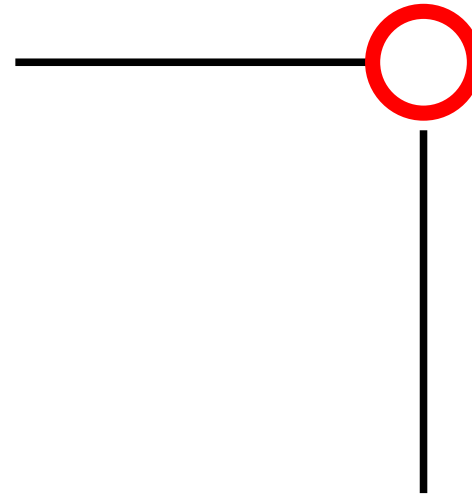
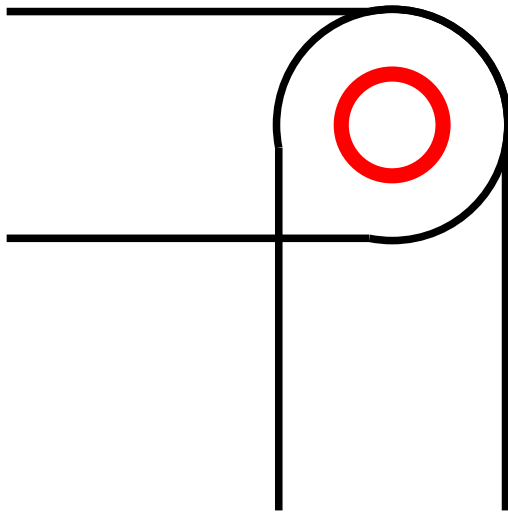
Telefon: 597 321 321

E-mail: jiri.brozovsky@vsb.cz

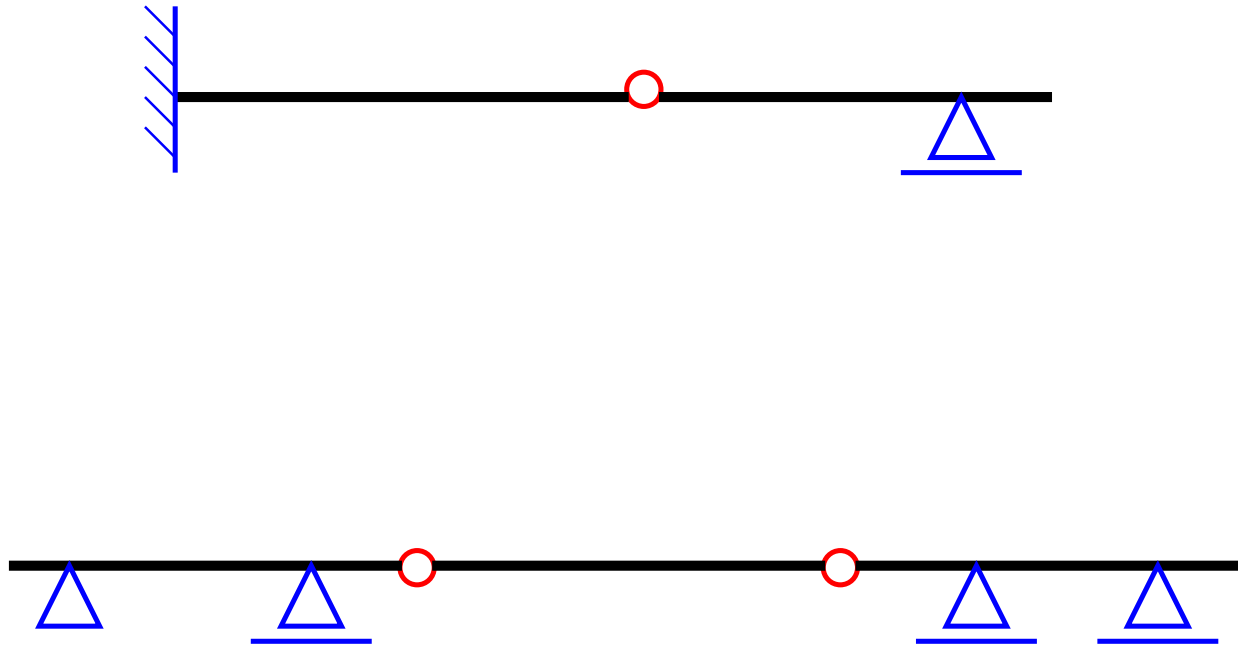
WWW: <http://fast10.vsb.cz/brozovsky>

Kloub

Kloub: spojení dvou nebo více prutů umožňující jejich vzájemné pootáčení.

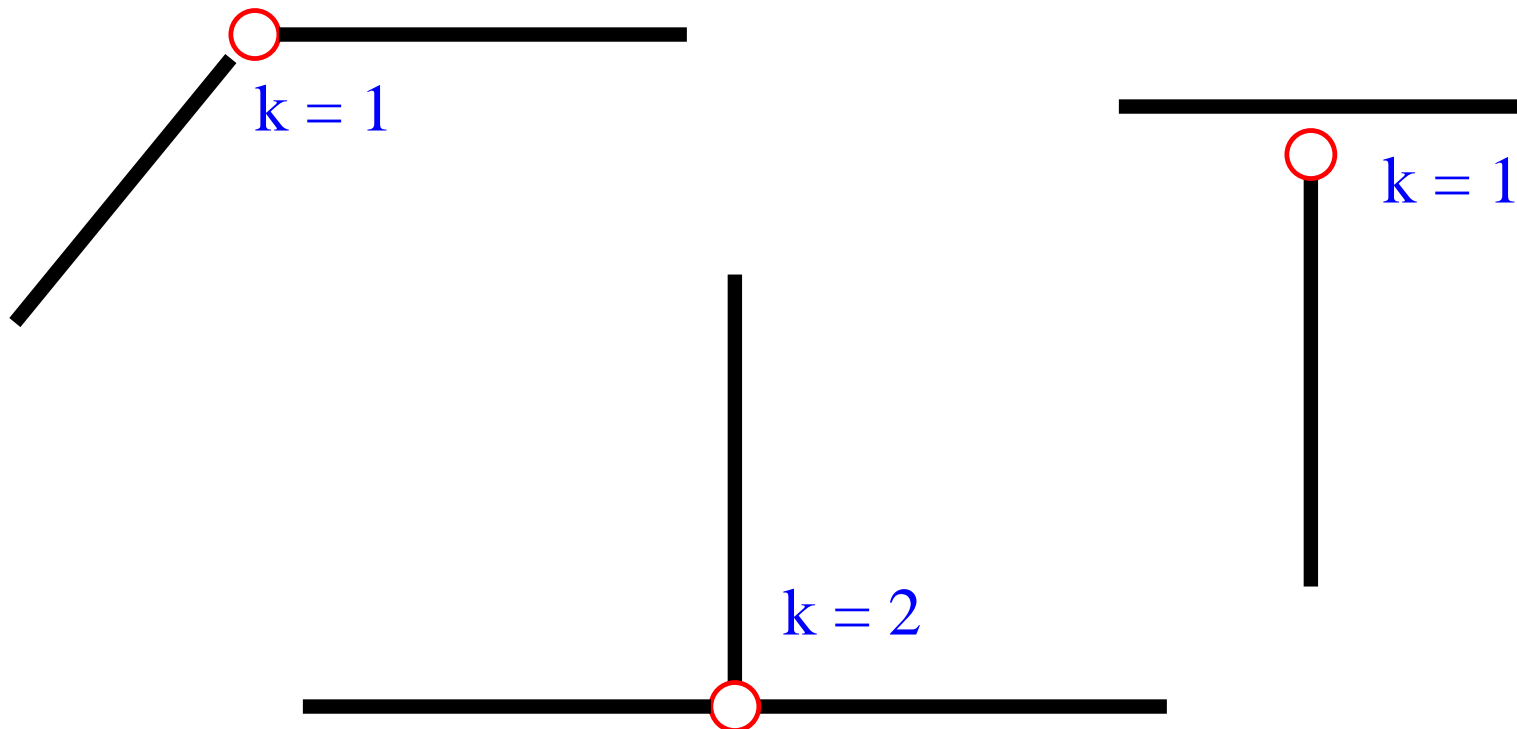
Prutové konstrukce s kouby: Gerberův nosník

- **staticky určitý** přímý nosník s vloženými klouby

Násobnost kloubů

Násobnost: počet stupňů volnosti přidaných konstrukci kloubem.

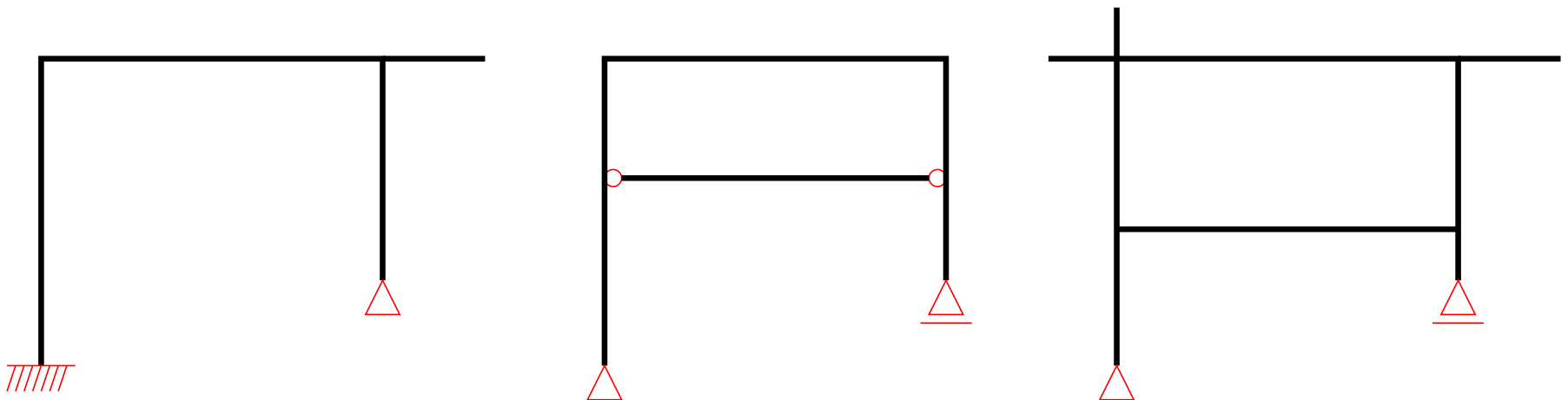
Stupeň statické neurčitosti

$$S_n = v - 3 + 3 \times u - k$$

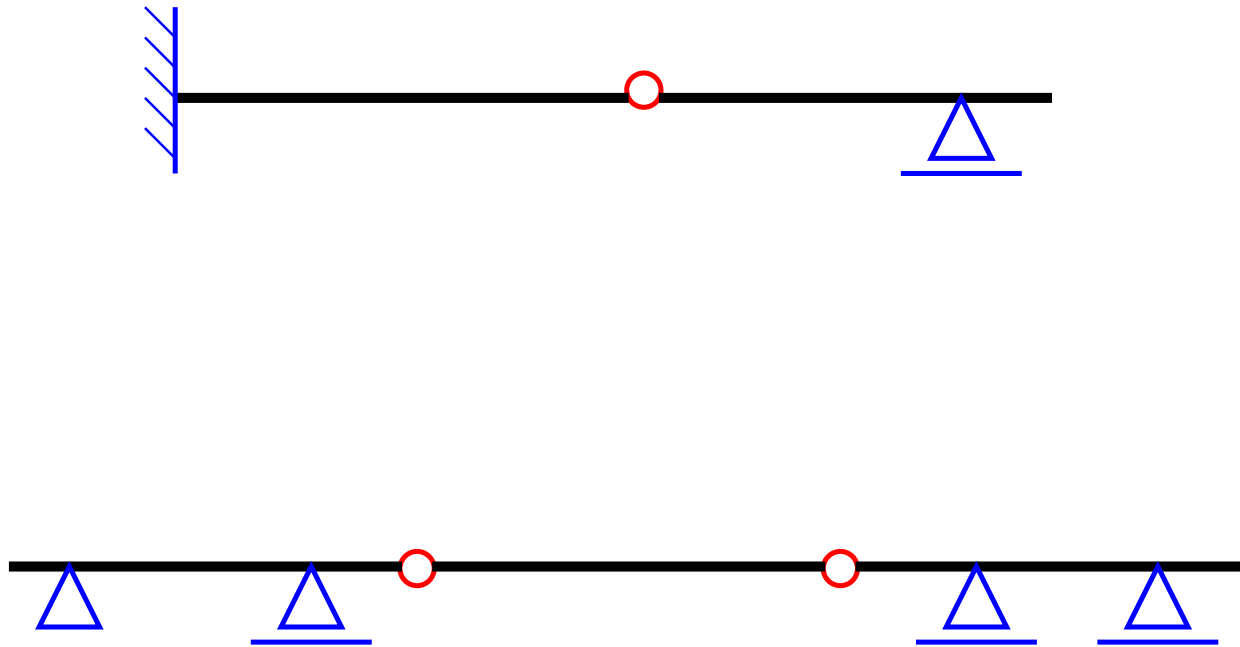
v ... počet stupňů volnosti odebraný vazbami

u ... počet uzavřených částí

k ... počet stupňů volnosti přidáných klouby

Gerberův nosník (1)

- **staticky určitý** *obvykle přímý* nosník s vloženými klouby

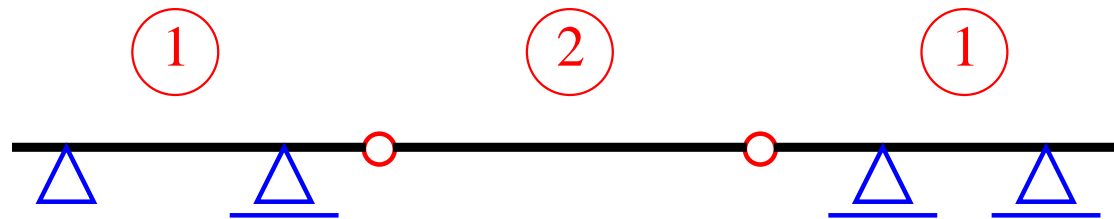
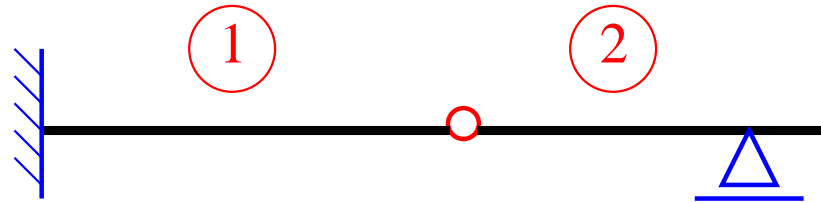
Gerberův nosník (2)

Stupeň statické neurčitosti:

$$S_n = v - k - 3$$

- s ... stupeň statické neurčitosti
- v ... počet stupňů volnosti odebraný vazbami
- k ... počet stupňů volnosti přidány klouby
- 3 ... počet podmínek rovnováhy v rovině

Gerberův nosník (3)

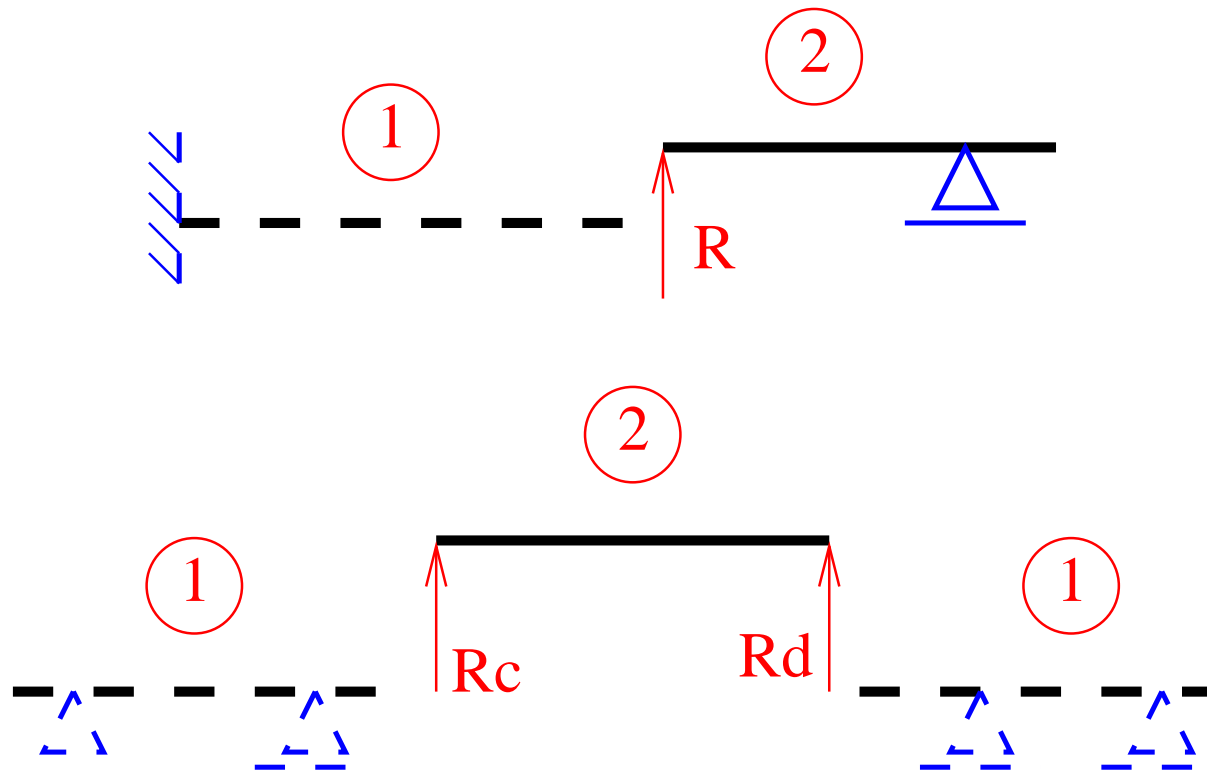
- 1... **nesoucí** (podporující) části (nesou i samostatně)
- 2... **nesené** (podporované) části

Gerberův nosník (4)

Postup výpočtu reakcí - krok 1

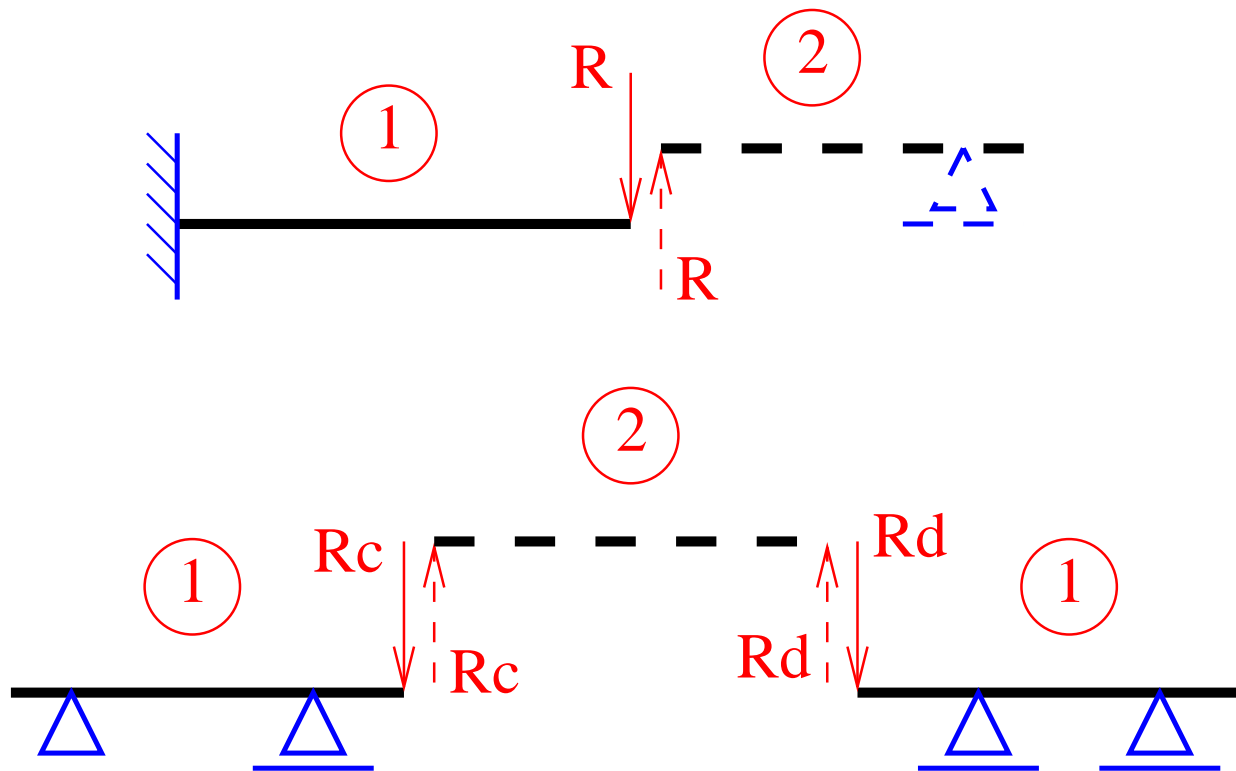
Určení reakcí na oddělených **nesených** částech:

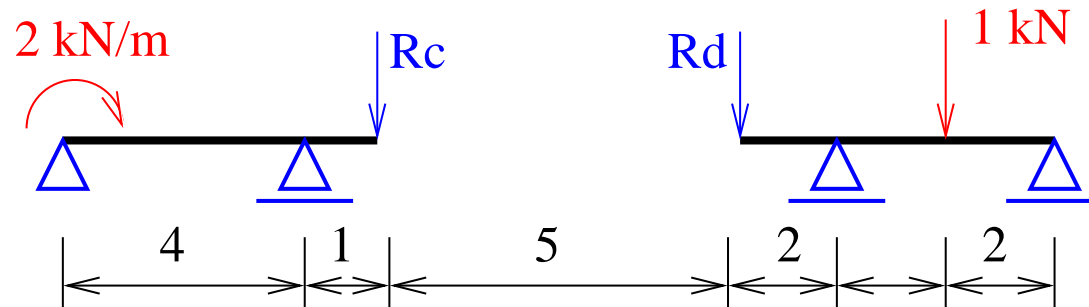
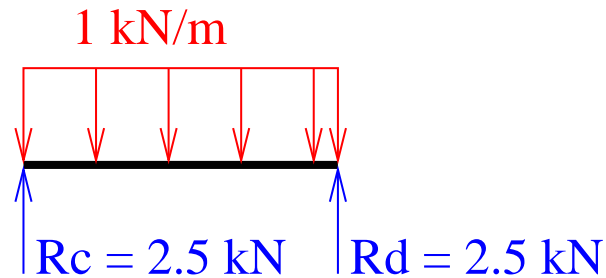
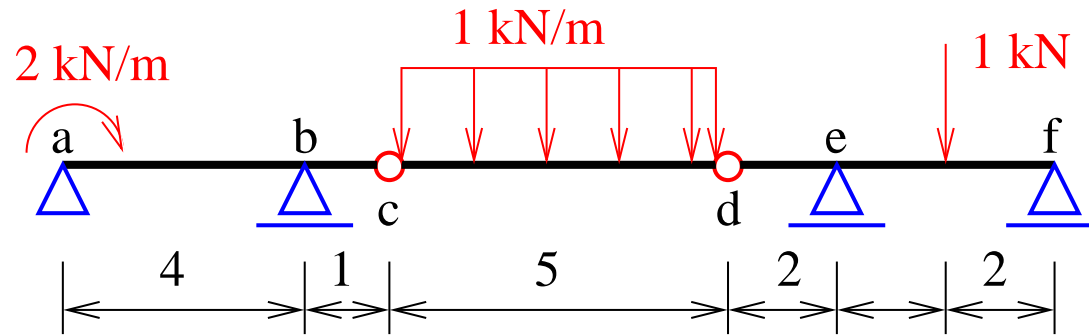
Gerberův nosník (5)

Postup výpočtu reakcí - krok 2

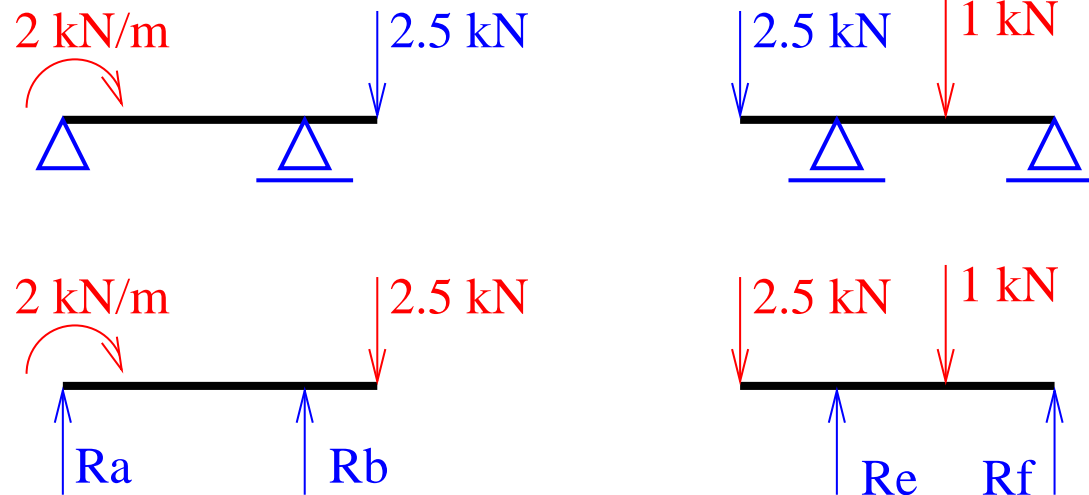
Zatížení **nesoucích** částí vypočtenými reakcemi (plus původní zatížení) a výpočet reakcí **nesoucích** částí:

Gerberův nosník – příklad (1)

Gerberův nosník – příklad (2)

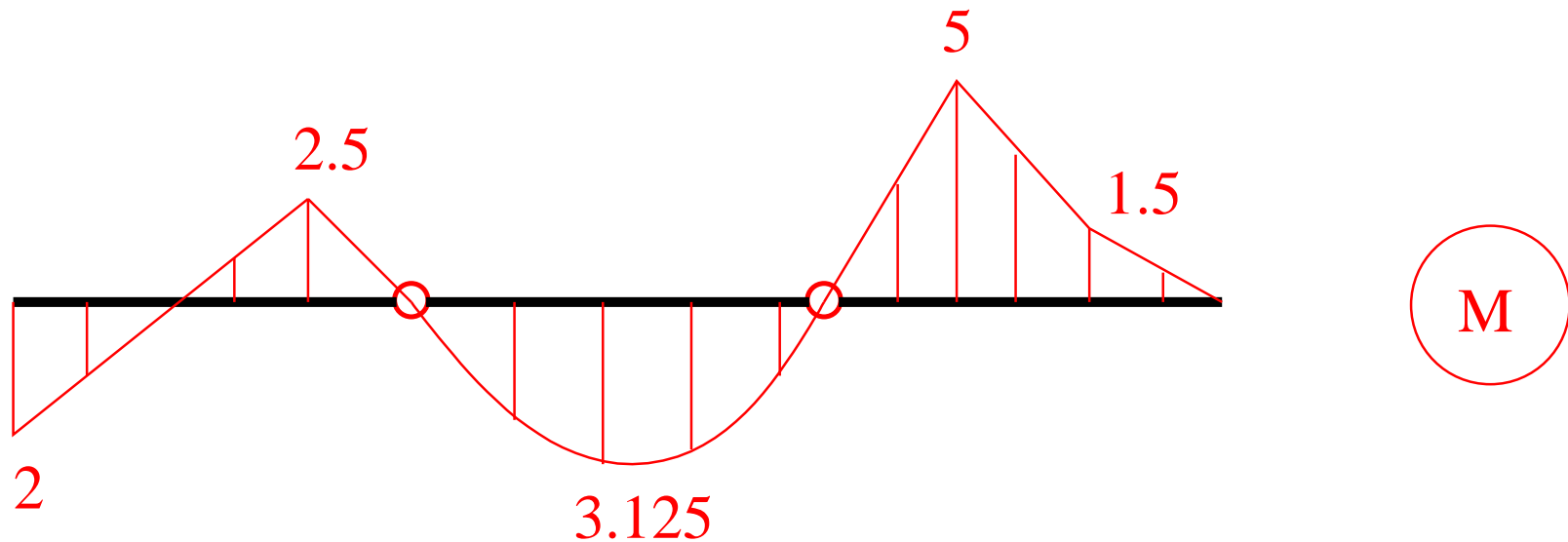
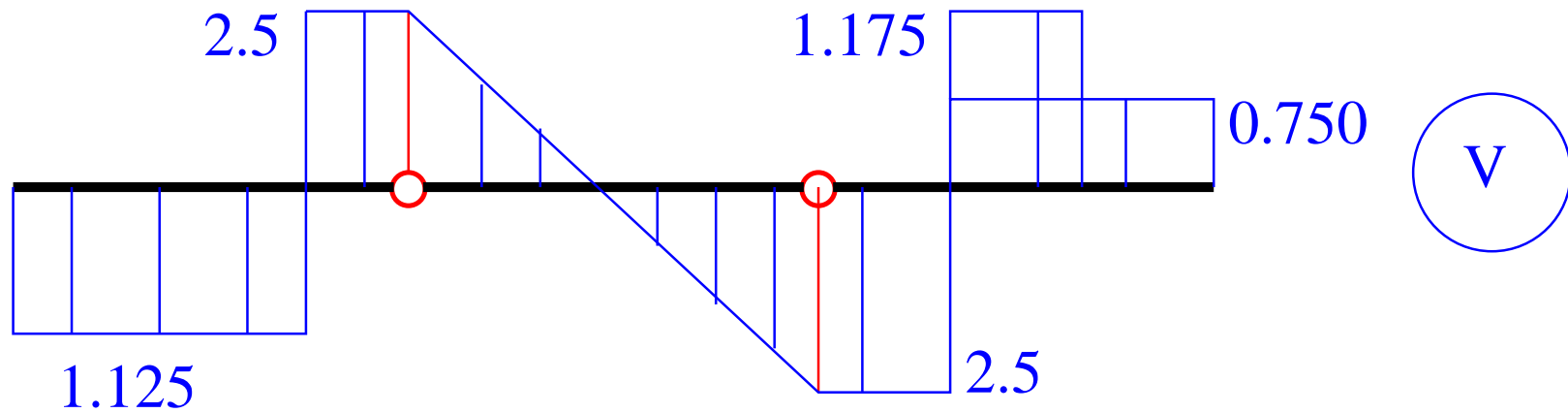

$$\sum M_a = 0 : -2 + 4 \times R_b - 5 \times 2.5 = 0 \Rightarrow R_b = 3.625 \text{ kN}(\uparrow)$$

$$\sum M_b = 0 : -2 - 4 \times R_a - 1 \times 2.5 = 0 \Rightarrow R_a = -1.125 \text{ kN}(\downarrow)$$

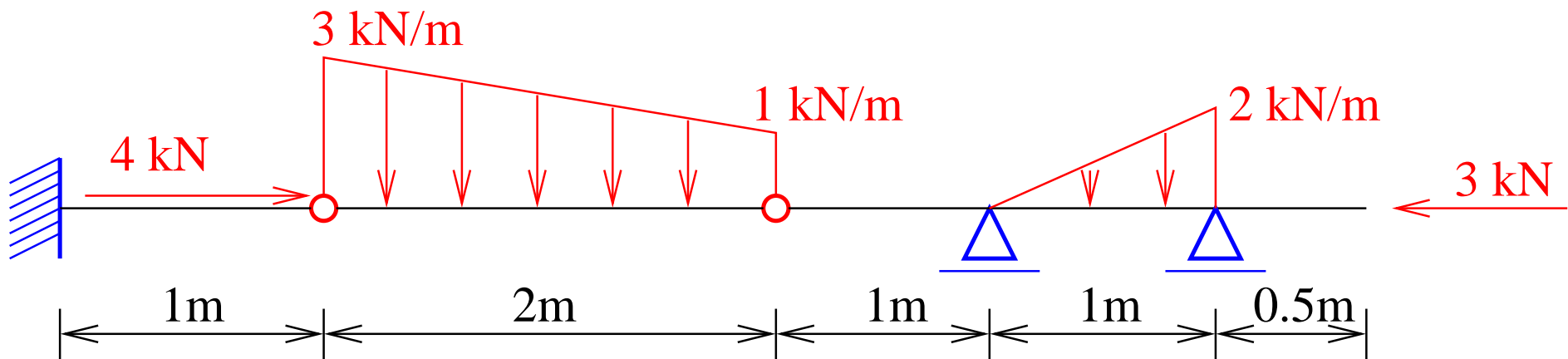
$$R_e = 4.250 \text{ kN}(\uparrow), \quad R_f = -0.750 \text{ kN}(\downarrow)$$

Gerberův nosník – příklad (3)

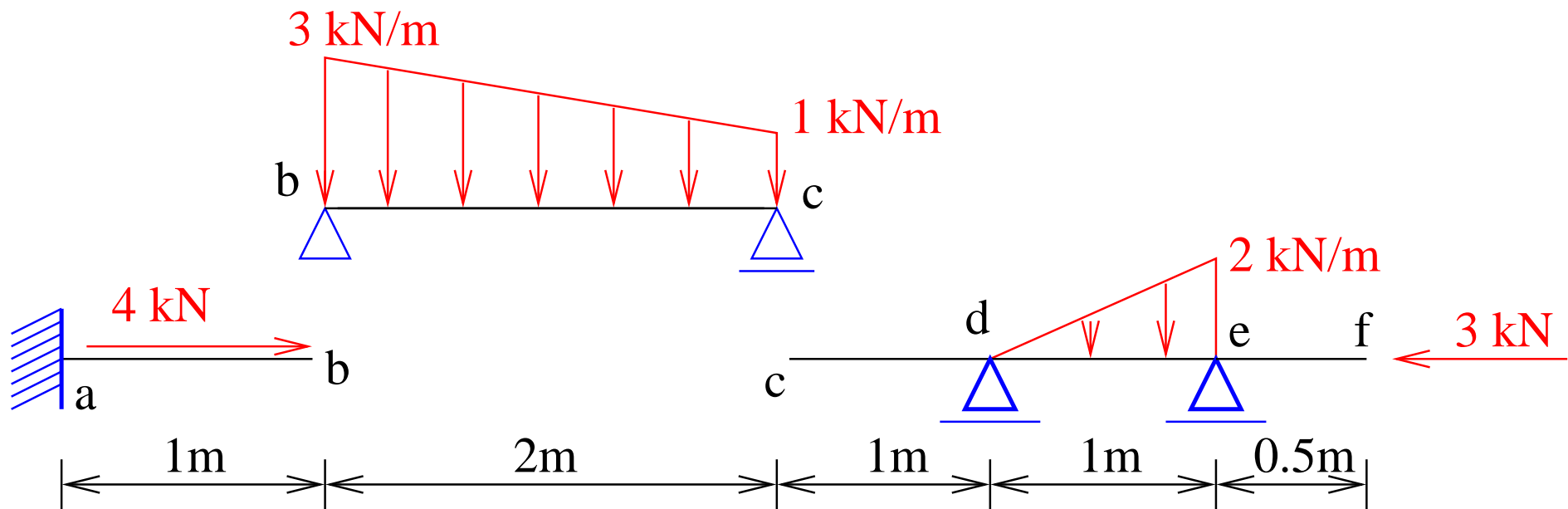
Příklad 2 (1)

Stanovte vnitřní síly na zadaném Gerberově nosníku.

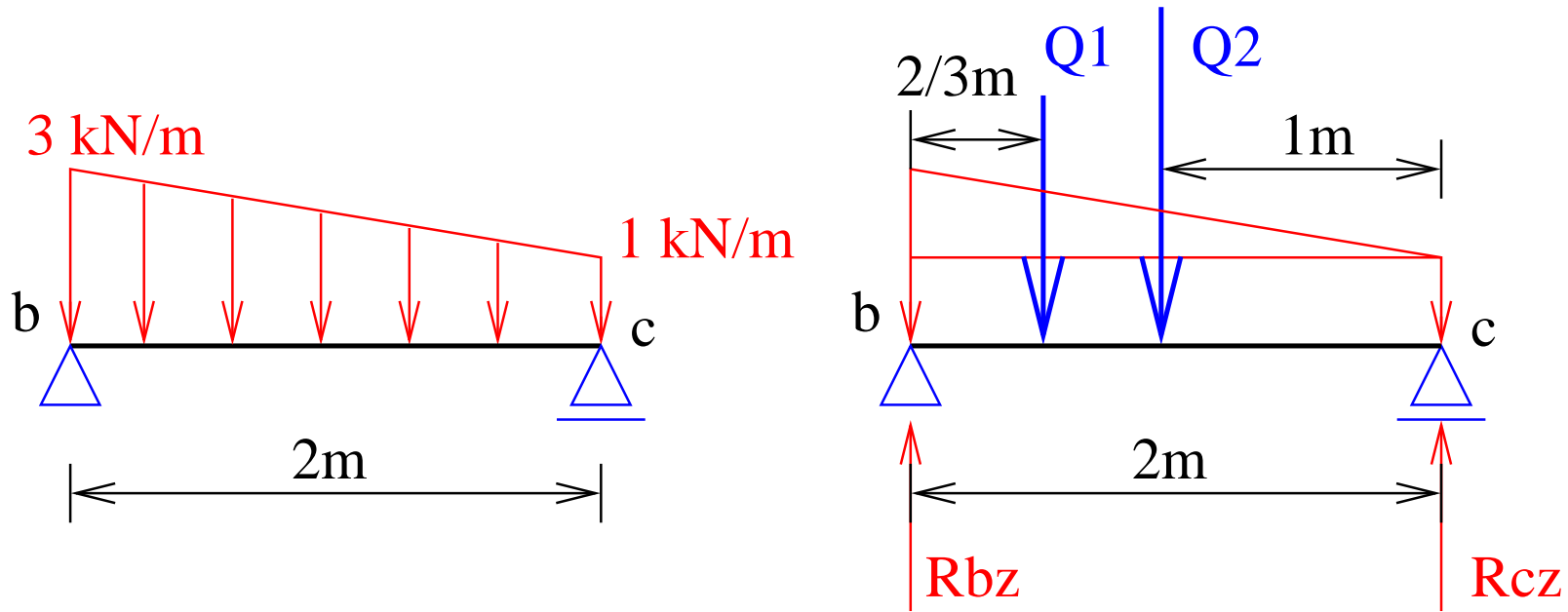

Příklad 2 (2)

Nesená část (nahore):

Příklad 2 (3)

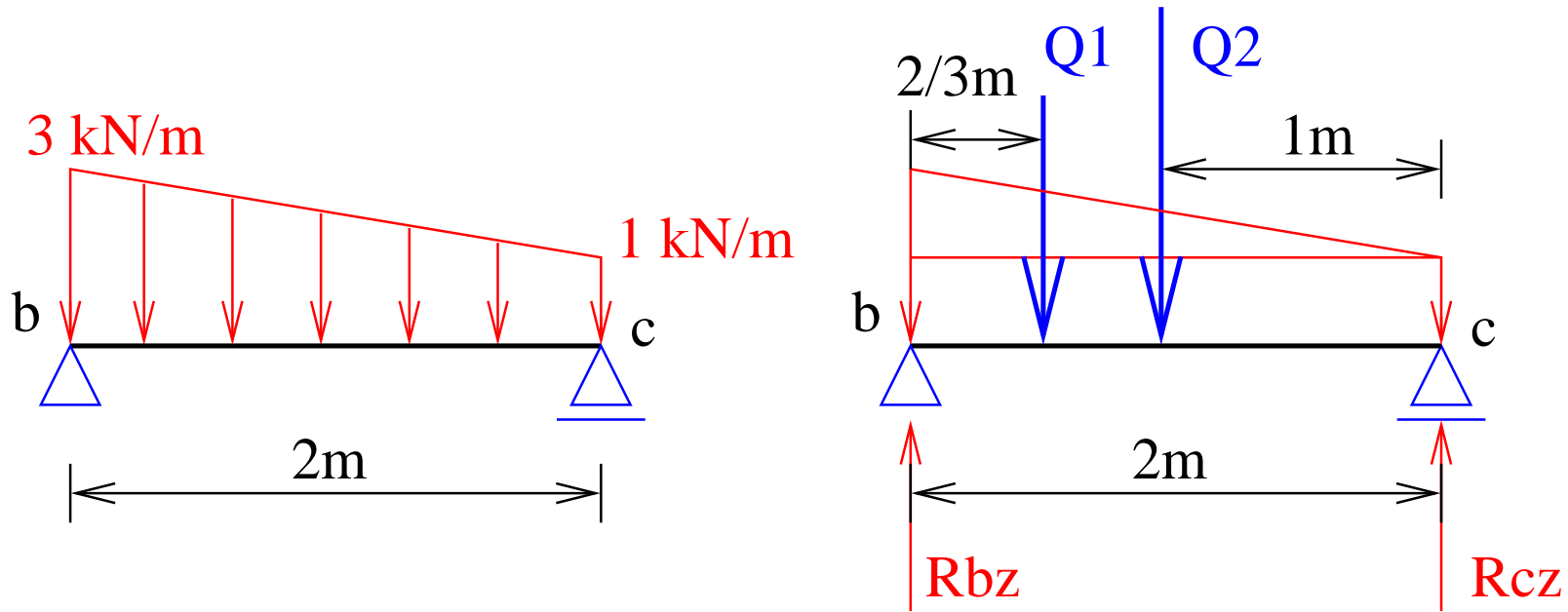
$$Q_1 = \frac{1}{2} \times (3 - 1) \times 2 = 2 \text{ kN}, \quad Q_2 = 1 \times 2 = 2 \text{ kN}$$

$$\sum M_{i,b} = \frac{2}{3} \times Q_1 + 1 \times Q_2 - 2 \times R_{cz} = 0$$

$$\frac{2}{3} \times 2 + 1 \times 2 - 2 \times R_{cz} = 0 \Rightarrow R_{cz} = 1.\overline{66} \text{ kN}(\uparrow)$$

Příklad 2 (4)

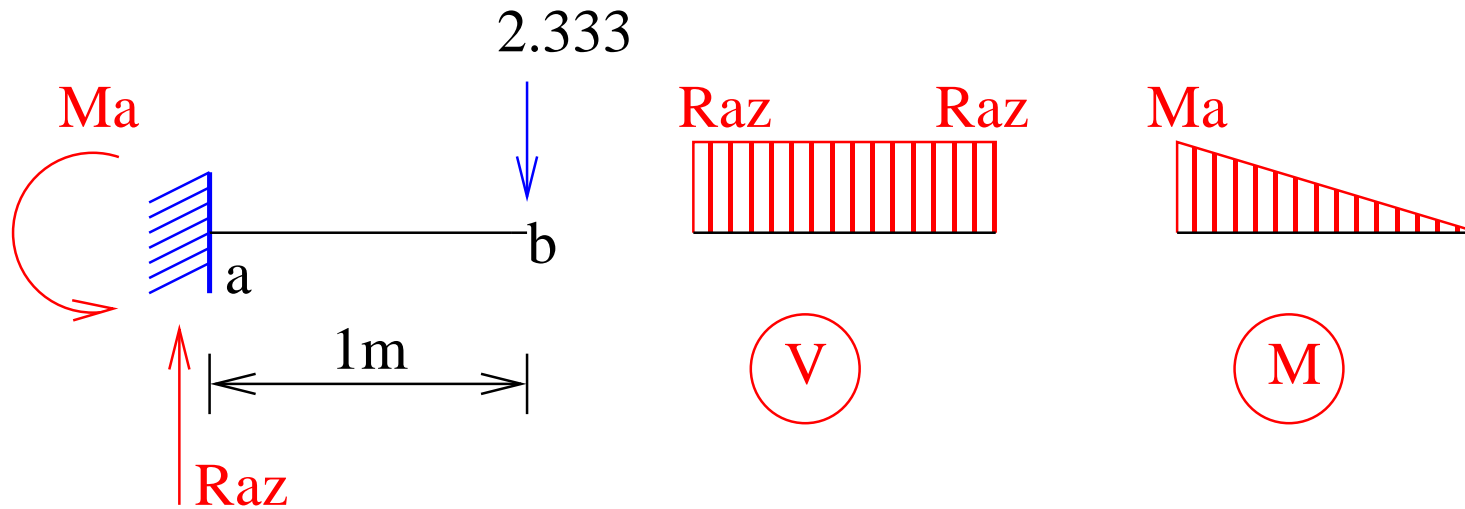

$$Q_1 = \frac{1}{2} \times (3 - 1) \times 2 = 2 \text{ kN}, \quad Q_2 = 1 \times 2 = 2 \text{ kN}$$

$$\sum M_{i,a} = -\frac{4}{3} \times Q_1 - 1 \times Q_2 + 2 \times R_{bz} = 0$$

$$-\frac{4}{3} \times 2 - 1 \times 2 + 2 \times R_{bz} = 0 \Rightarrow R_{bz} = 2.\overline{33} \text{ kN}(\uparrow)$$

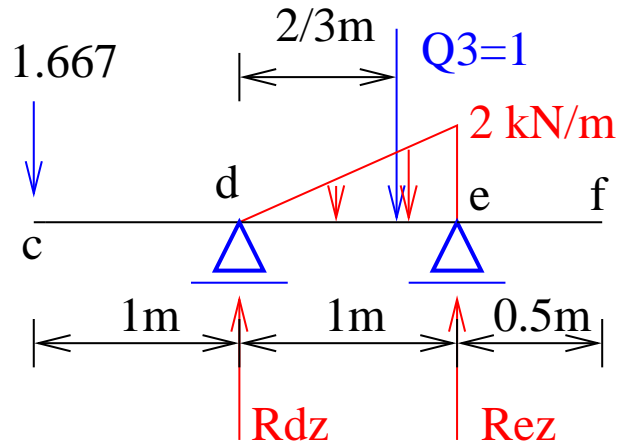
Příklad 2 (5)

$$\sum M_{i,a} = 0 : M_a - 2.333 \times 1 = 0 \Rightarrow M_a = 2.333 \text{ kNm}$$

$$\sum F_{i,z} = 0 : R_{az} - 2.333 = 0 \Rightarrow R_{az} = 2.333 \text{ kN}(\uparrow)$$

Příklad 2 (6)

$$\sum M_{i,d} = 0 : -Q_3 \times \frac{2}{3} + R_{ez} \times 1 + 1.667 \times 1 = 0$$

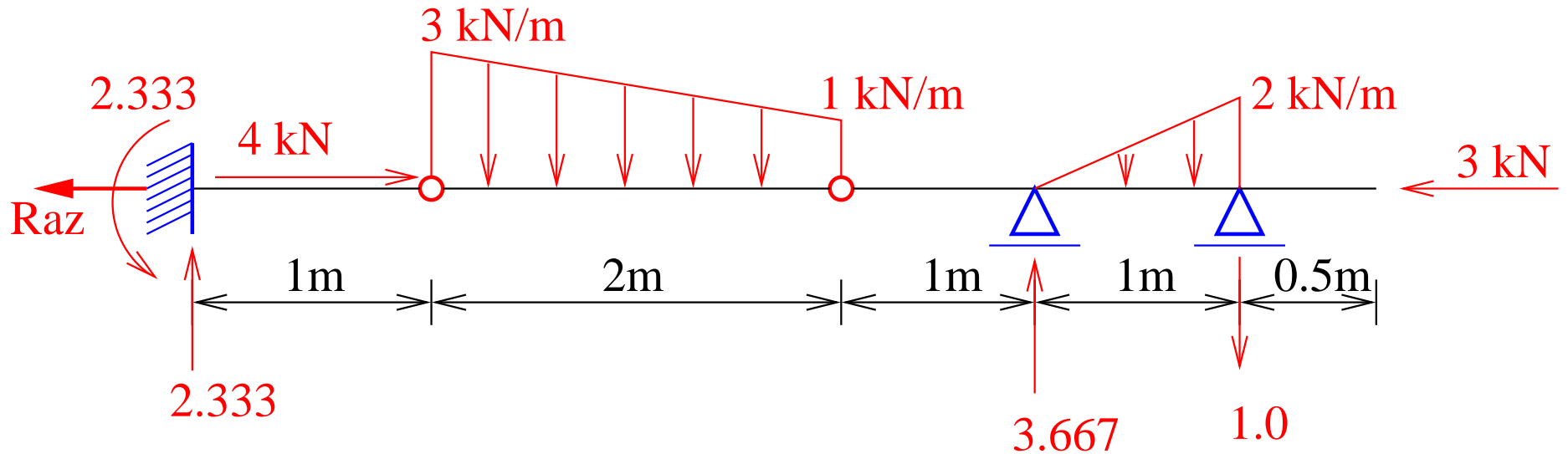
$$-1 \times \frac{2}{3} + R_{ez} \times 1 + 1.667 \times 1 = 0 \Rightarrow R_{ez} = -1.0 \text{ kN}$$

$$R_{e,z} = 1.0 \text{ kN} (\downarrow)$$

$$\sum M_{i,e} = 0 : Q_3 \times \frac{1}{3} - R_{dz} \times 1 + 1.667 \times 2 = 0$$

$$1 \times \frac{1}{3} - R_{dz} \times 1 + 1.667 \times 2 = 0 \Rightarrow R_{dz} = 3.667 \text{ kN} (\uparrow)$$

Příklad 2 (7)

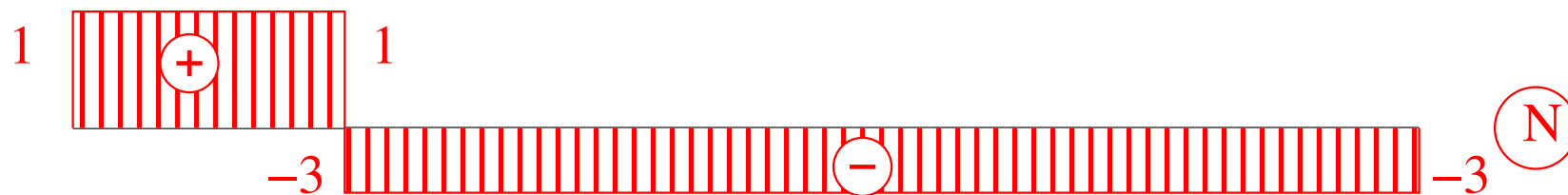
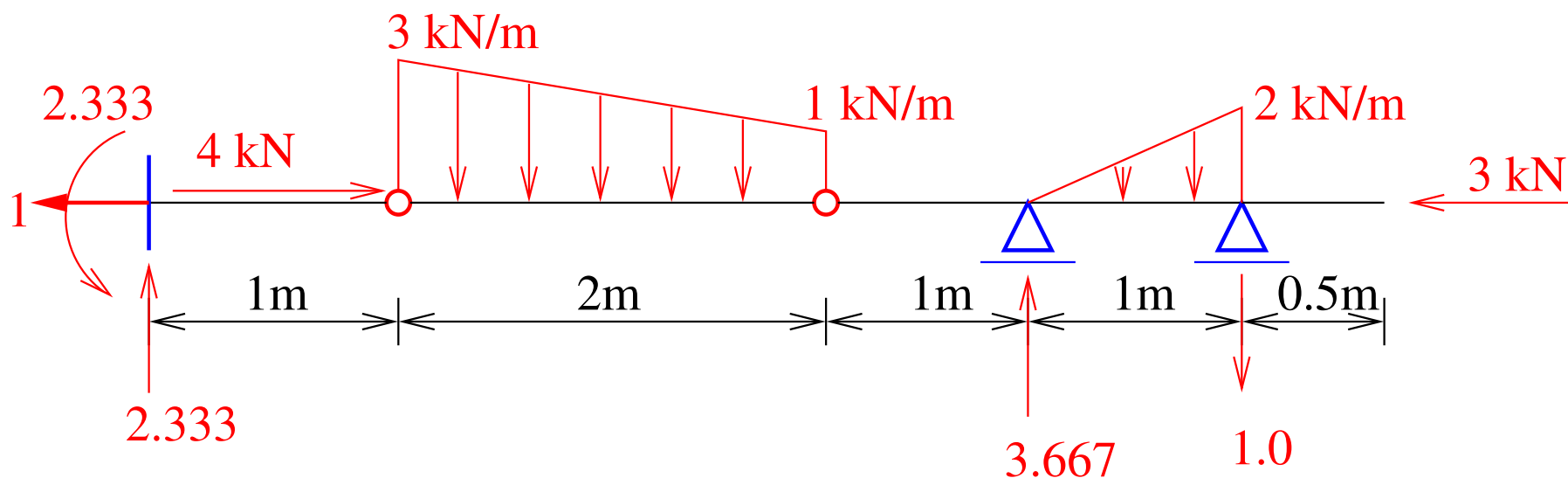
?

(N)

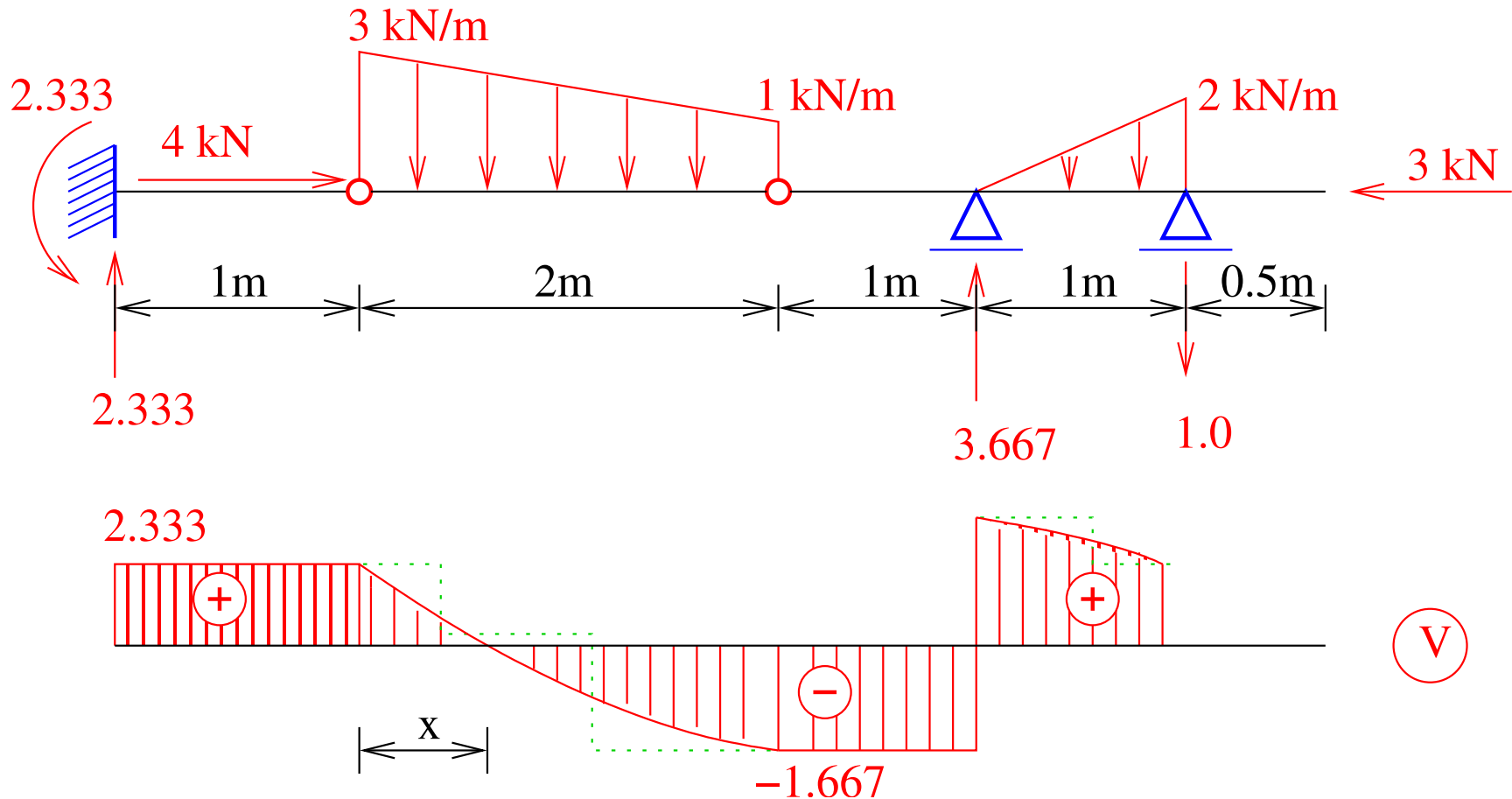
$$\sum F_{i,x} = 0 : \quad (1)$$

$$R_{ax} - 4 + 3 = 0 \Rightarrow R_{a,x} = 1 \text{ kN}(\leftarrow) \quad (2)$$

Příklad 2 (8)

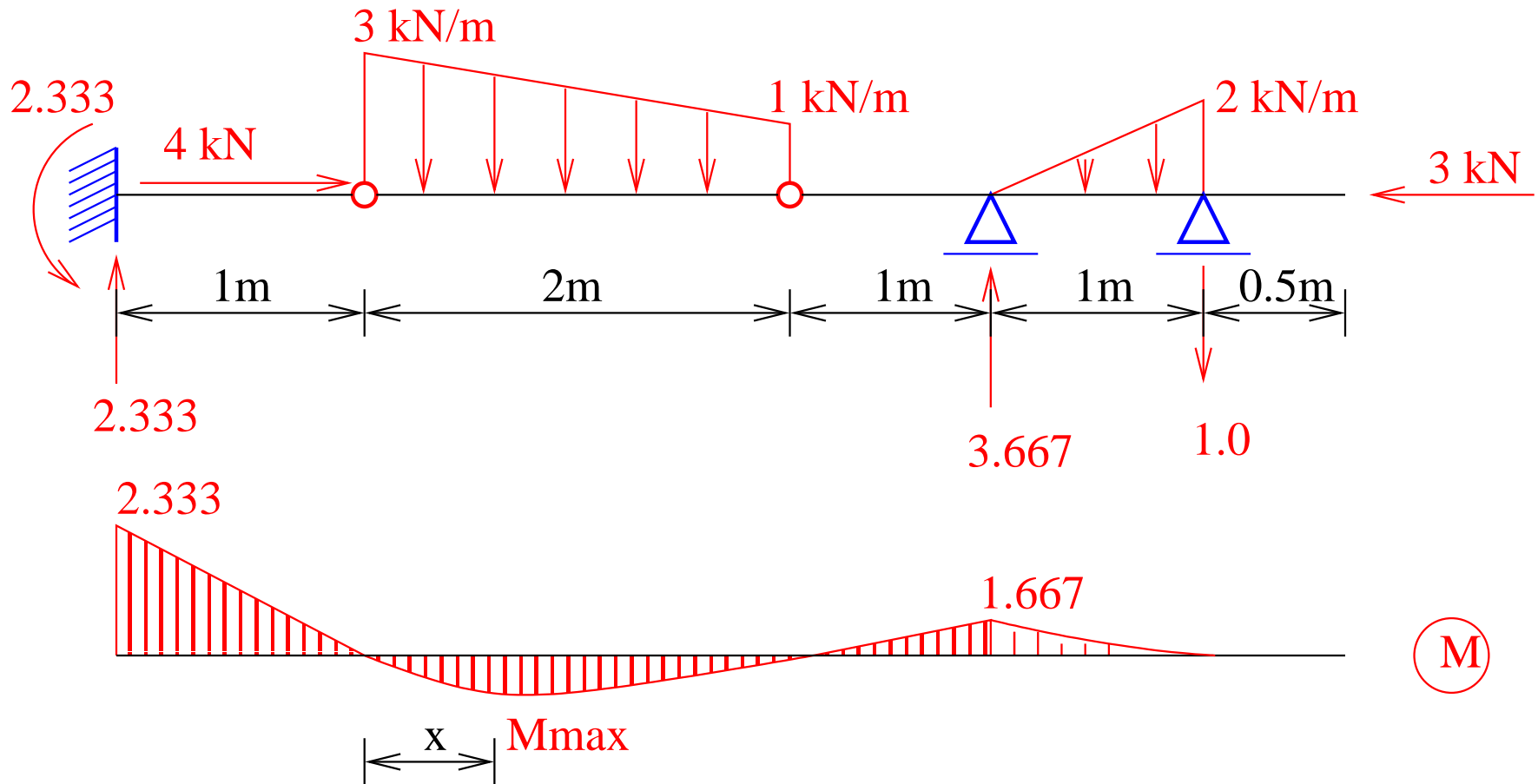

Příklad 2 (9)

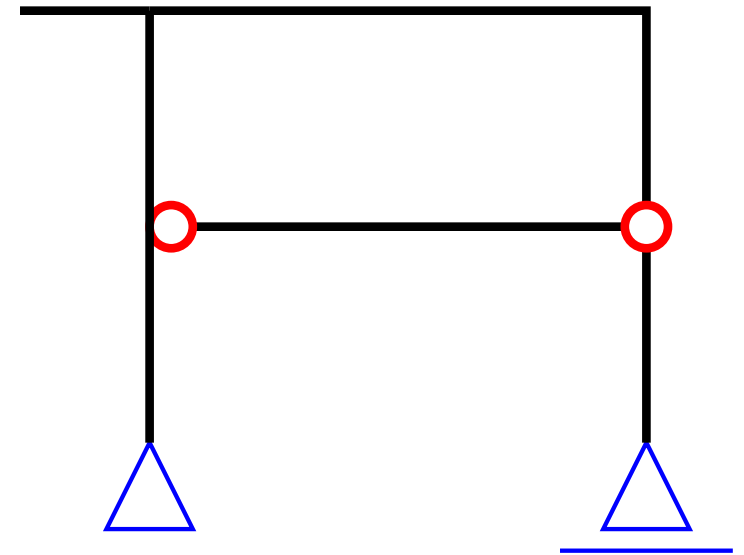
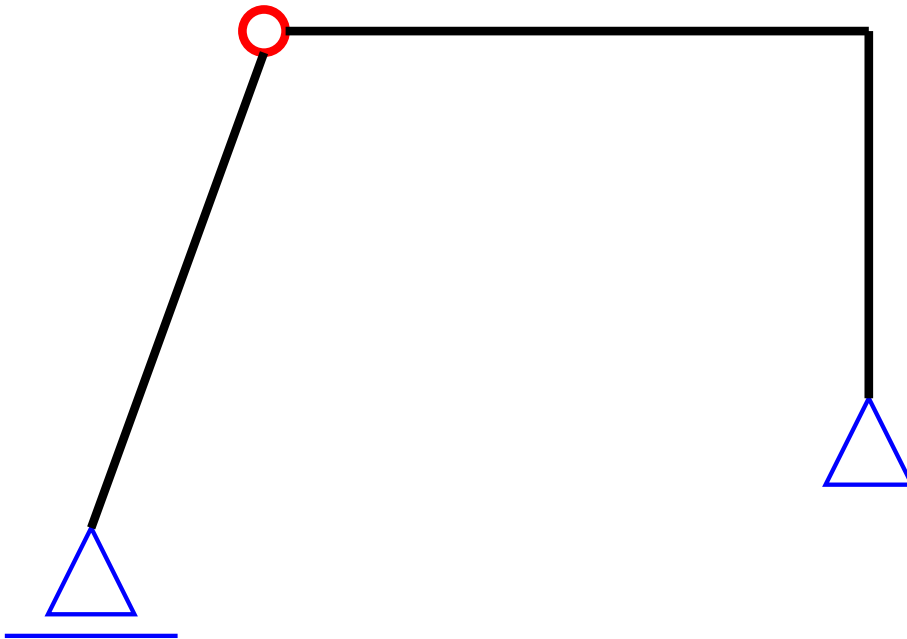
$$2.333 - x \times 761 - \frac{1}{2} 2 \times 2 - \frac{1}{2} (2 - x) \times \frac{(2 - x)}{2} \times 2 = 0 \Rightarrow x = 0.92 \text{ m}$$

Příklad 2 (10)

$$M_{max} = 1.007 \text{ kNm}$$

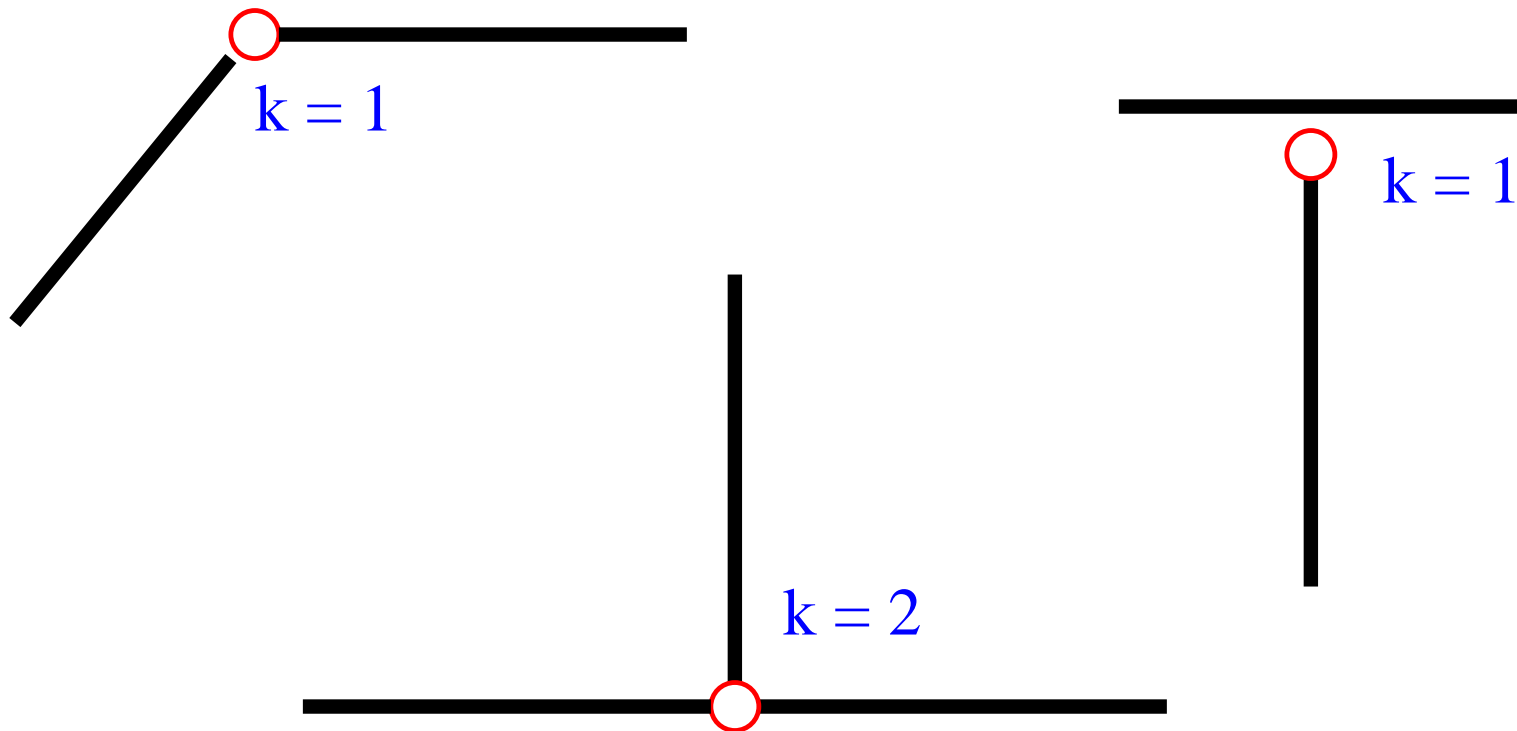
Prutové konstrukce s kouby: rámy

Opakování: násobnost kloubů

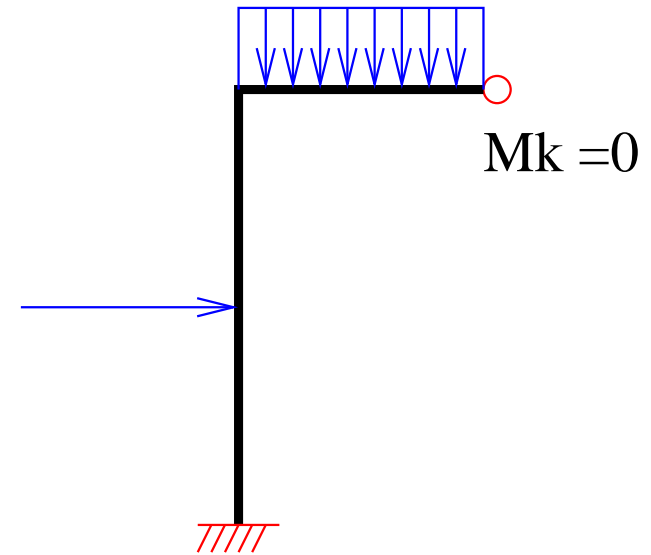
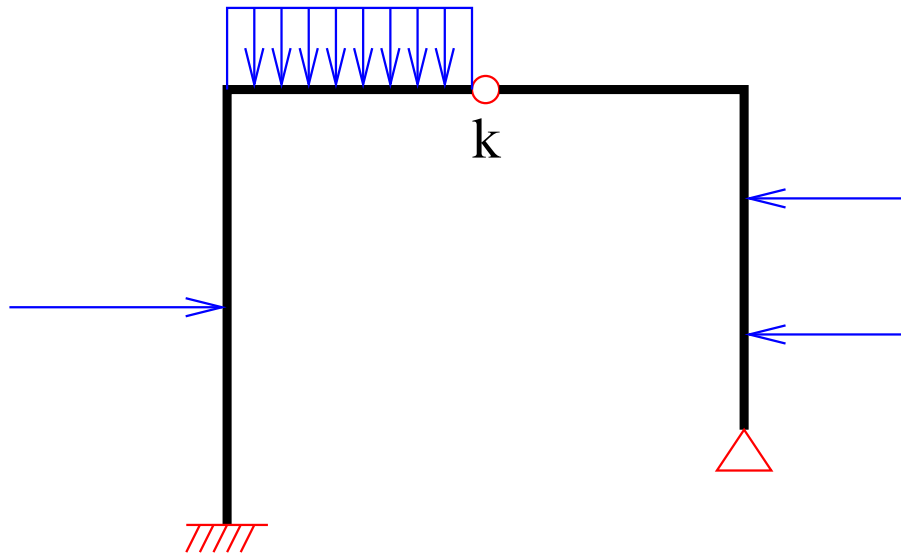
Násobnost: počet stupňů volnosti přidanych konstrukci kloubem.

Nosník s kloubem (1)

Kloub **nepřenáší** moment $\Rightarrow$ je možné psát v kloubu podmínku

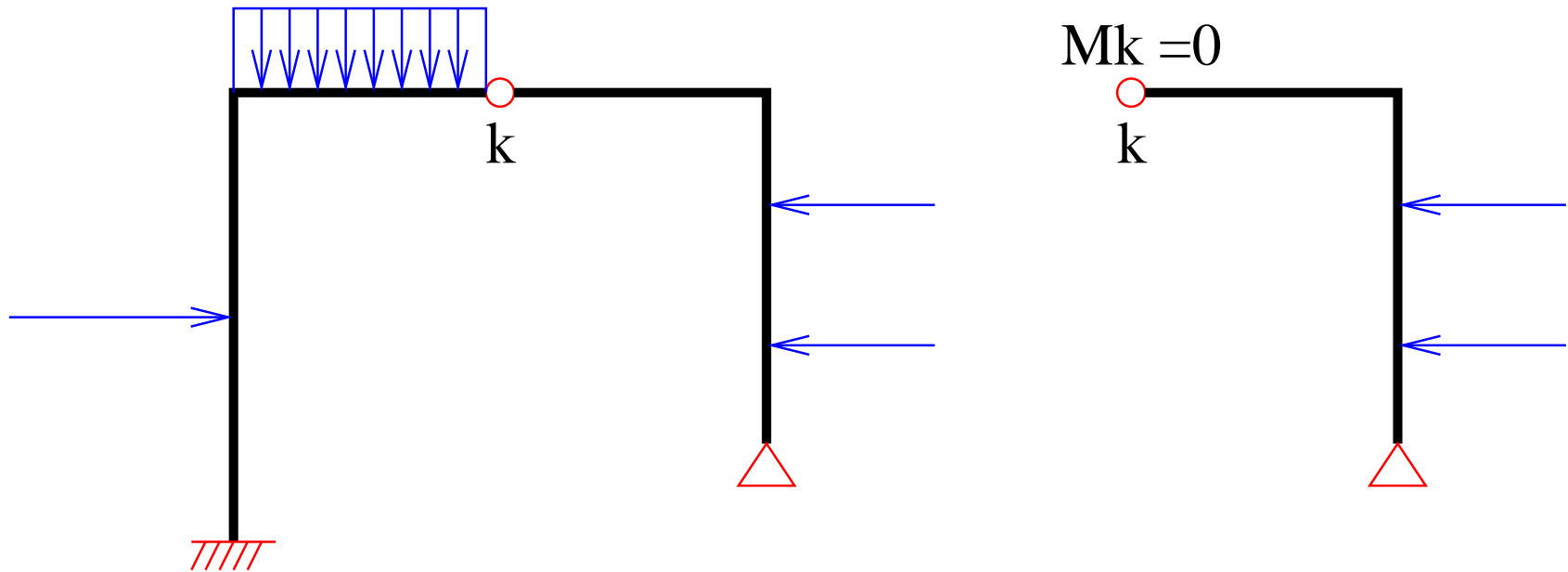
$\sum M_k = 0$ z levé nebo z pravé strany kloubu.

$$\sum M_k^l = 0$$

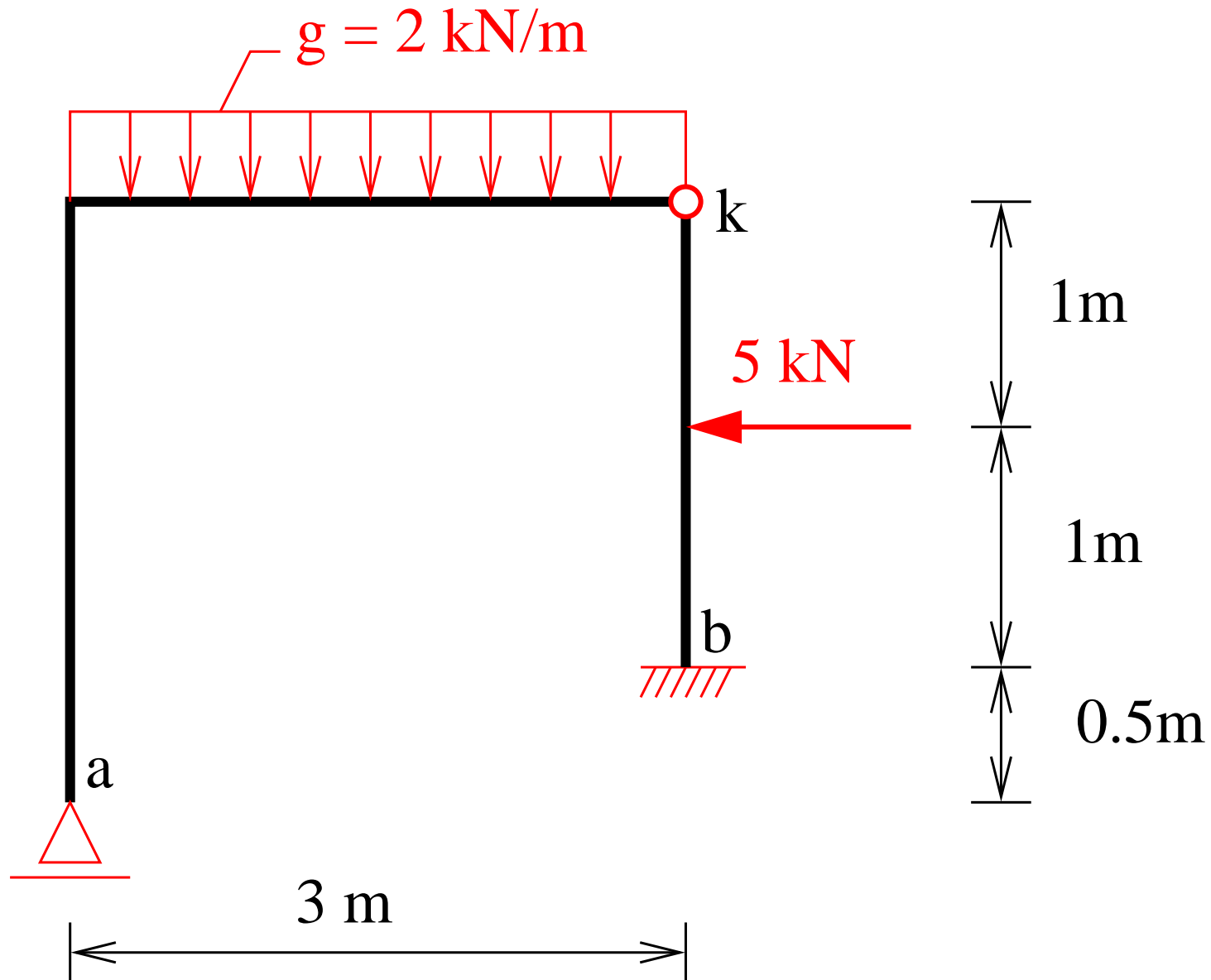
Nosník s kloubem (2)

Kloub **nepřenáší** moment $\Rightarrow$ je možné psát v kloubu podmínku $\Sigma M_k = 0$ z levé nebo z pravé strany kloubu.

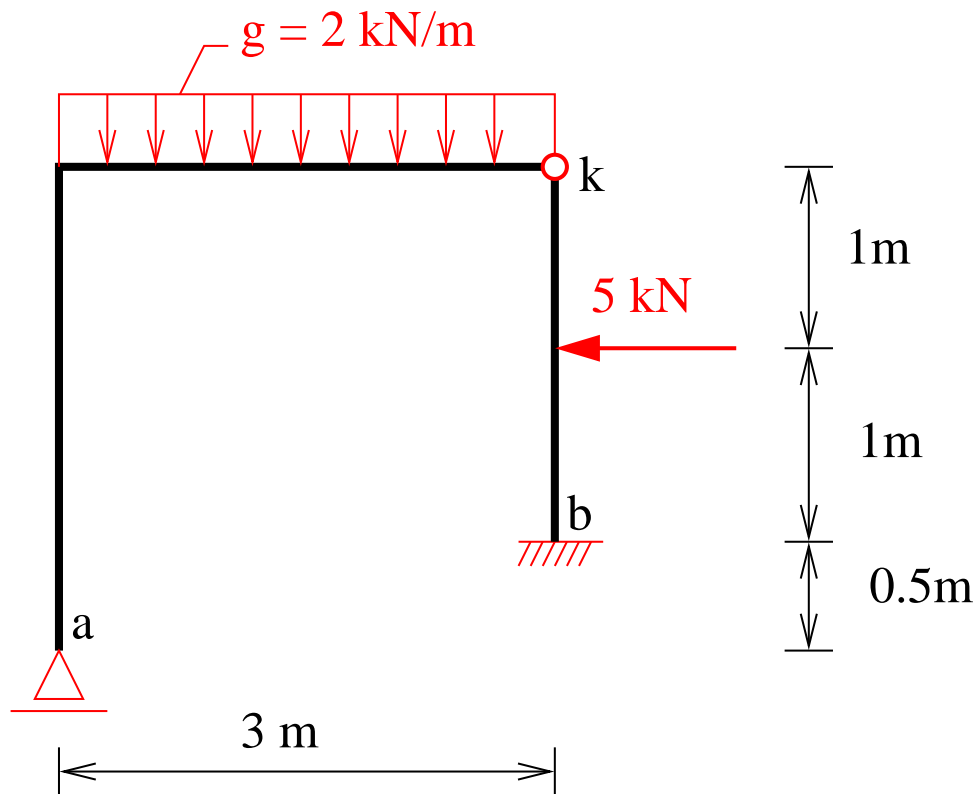

$$\Sigma M_k^p = 0$$

Rám s kloubem - příklad (1)

Rám s kloubem - příklad (2)

Stupeň statické neurčitosti:

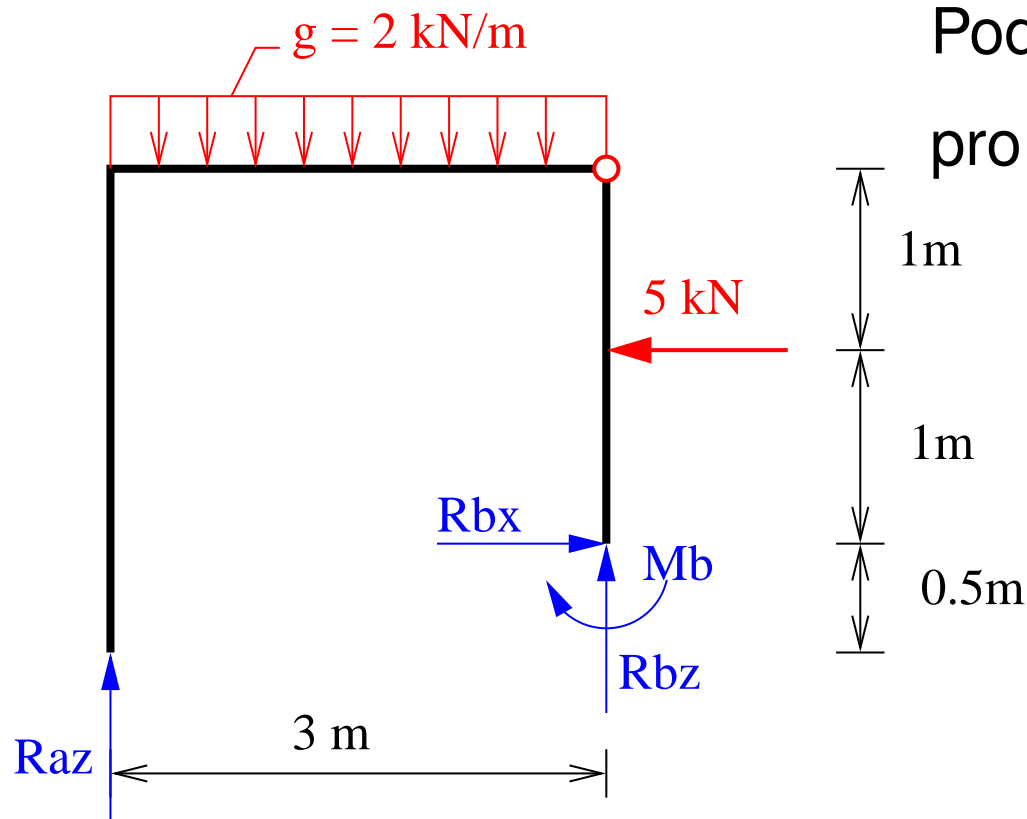
$$S_n = v - 3 + 3 \times u - k$$

$$S_n = 1 + 3 - 3 + 3 \times 0 - 1$$

$$S_n = 0$$

Uvedený lomený nosník
(rám) je **staticky určitý**.

Rám s kloubem - příklad (3)

Podmínky statické rovnováhy
pro určení neznámých reakcí:

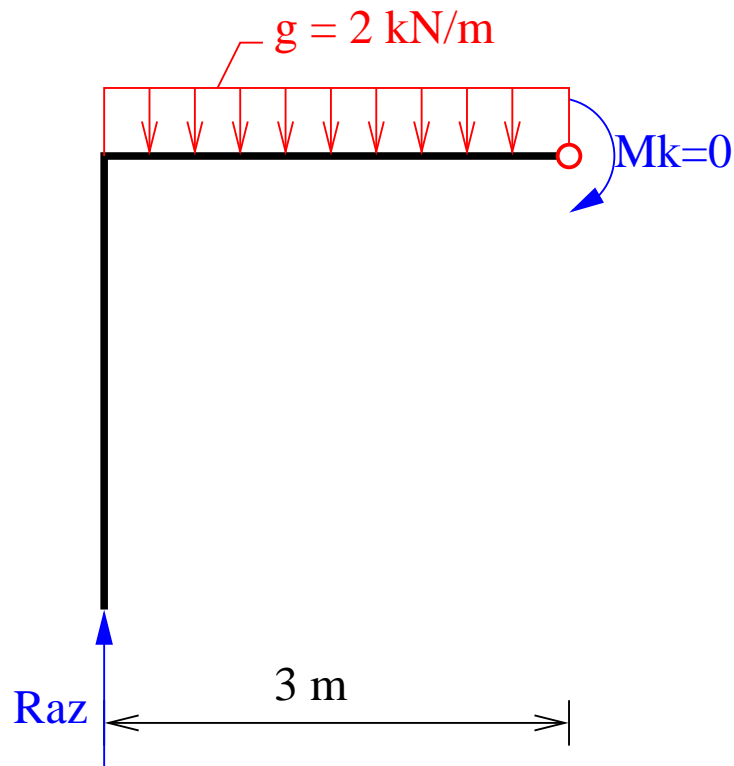
$$\sum M_{ki}^l = 0$$

$$\sum F_{xi} = 0$$

$$\sum M_{bi} = 0$$

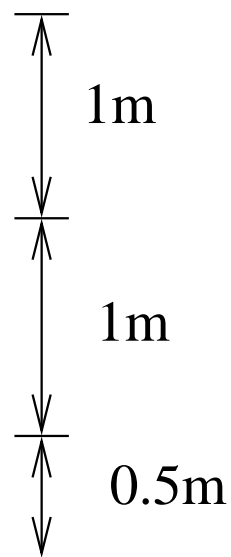
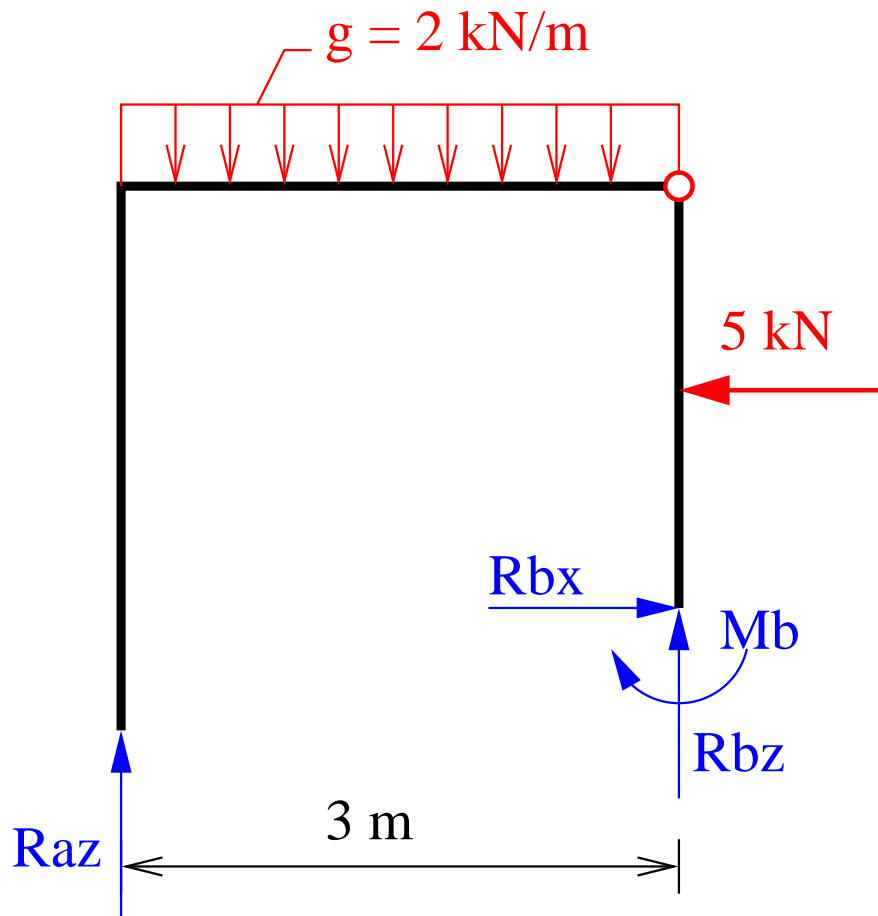
$$\sum M_{ai} = 0$$

Rám s kloubem - příklad (4)

$$\begin{aligned}
 & 1\text{m} \quad \sum M_{k,i}^l = 0 : \\
 & \quad - R_{az} \times 3 + q \times 3 \times \frac{3}{2} = 0 \\
 & 1\text{m} \\
 & \quad - R_{az} \times 3 + 2 \times 3 \times \frac{3}{2} = 0 \\
 & 0.5\text{m} \\
 & \quad R_{az} = \frac{9}{3} = 3 \text{ kN}(\uparrow)
 \end{aligned}$$

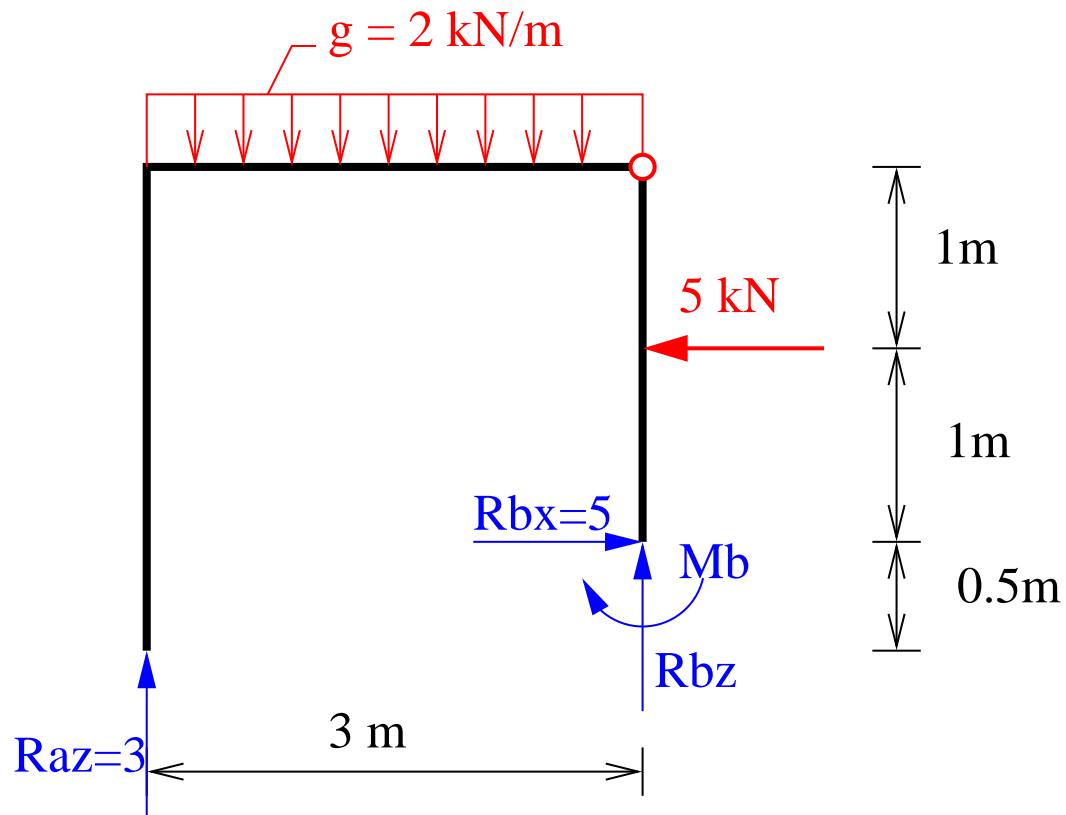
Rám s kloubem - příklad (5)

$$\begin{aligned}\sum F_{i,x} &= 0 : \\ R_{bx} - 5 &= 0 \\ R_{bx} &= 5 \text{ kN} (\rightarrow)\end{aligned}$$

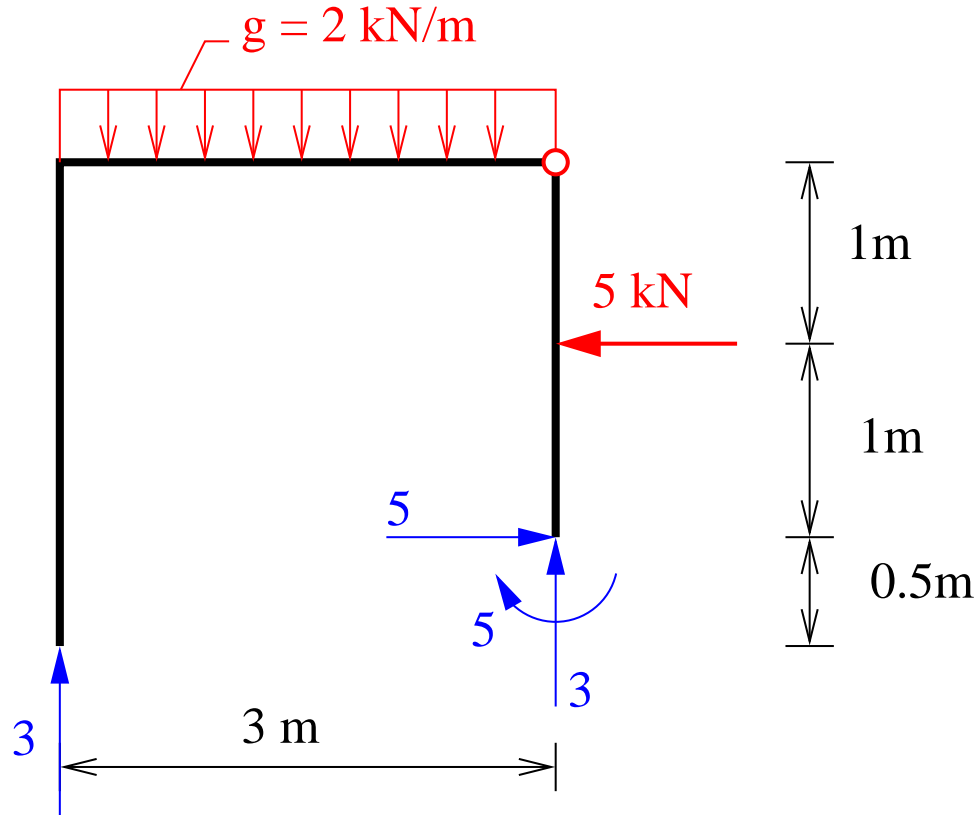

Rám s kloubem - příklad (6)

$$\begin{aligned} \sum M_{i,b} = 0 : -M_b - R_{az} \times 3 + q \times 3 \times \frac{3}{2} + 5 \times 1 &= 0 \\ -M_b - 3 \times 3 + 2 \times 3 \times \frac{3}{2} + 5 \times 1 &= 0 \\ M_b = 9 + 5 - 9 &= 5 \text{ kNm} \end{aligned}$$

Rám s kloubem - příklad (7)

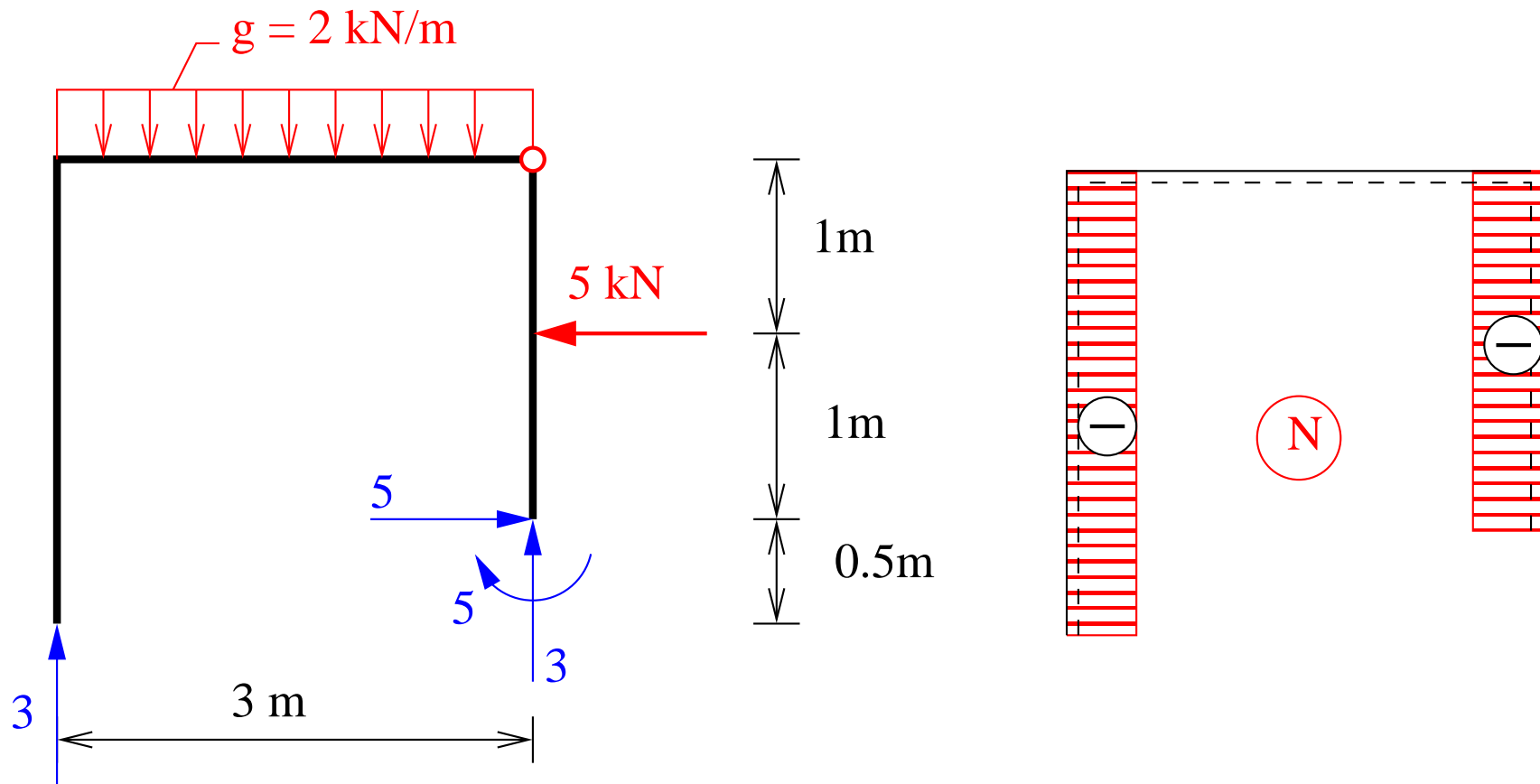

Kontrola svislých reakcí ($\sum F_{i,z} = 0$):

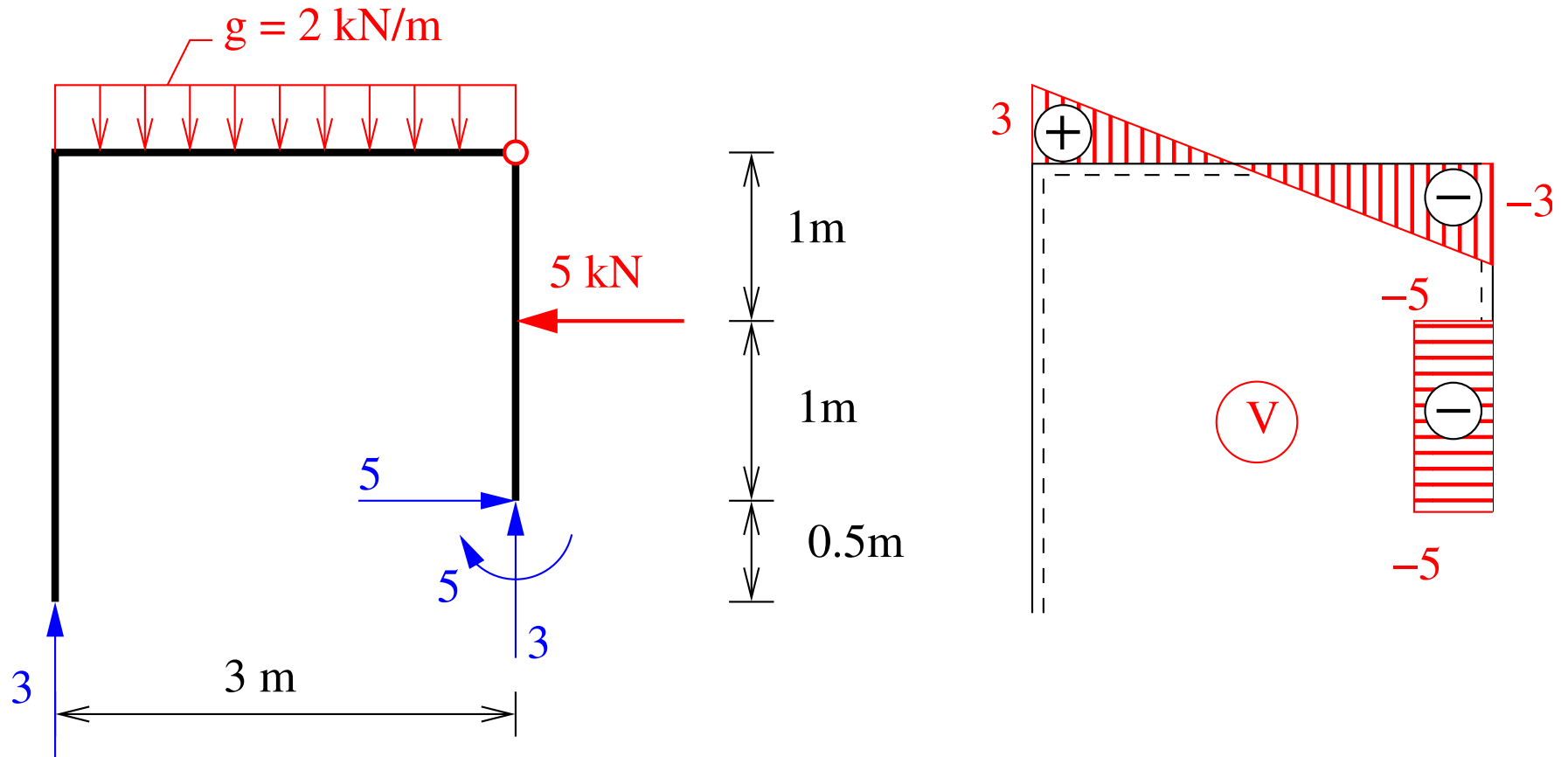
$$R_{az} + R_{bz} - q \times 3 = 0$$

$$3 + 3 - 6 = 0$$

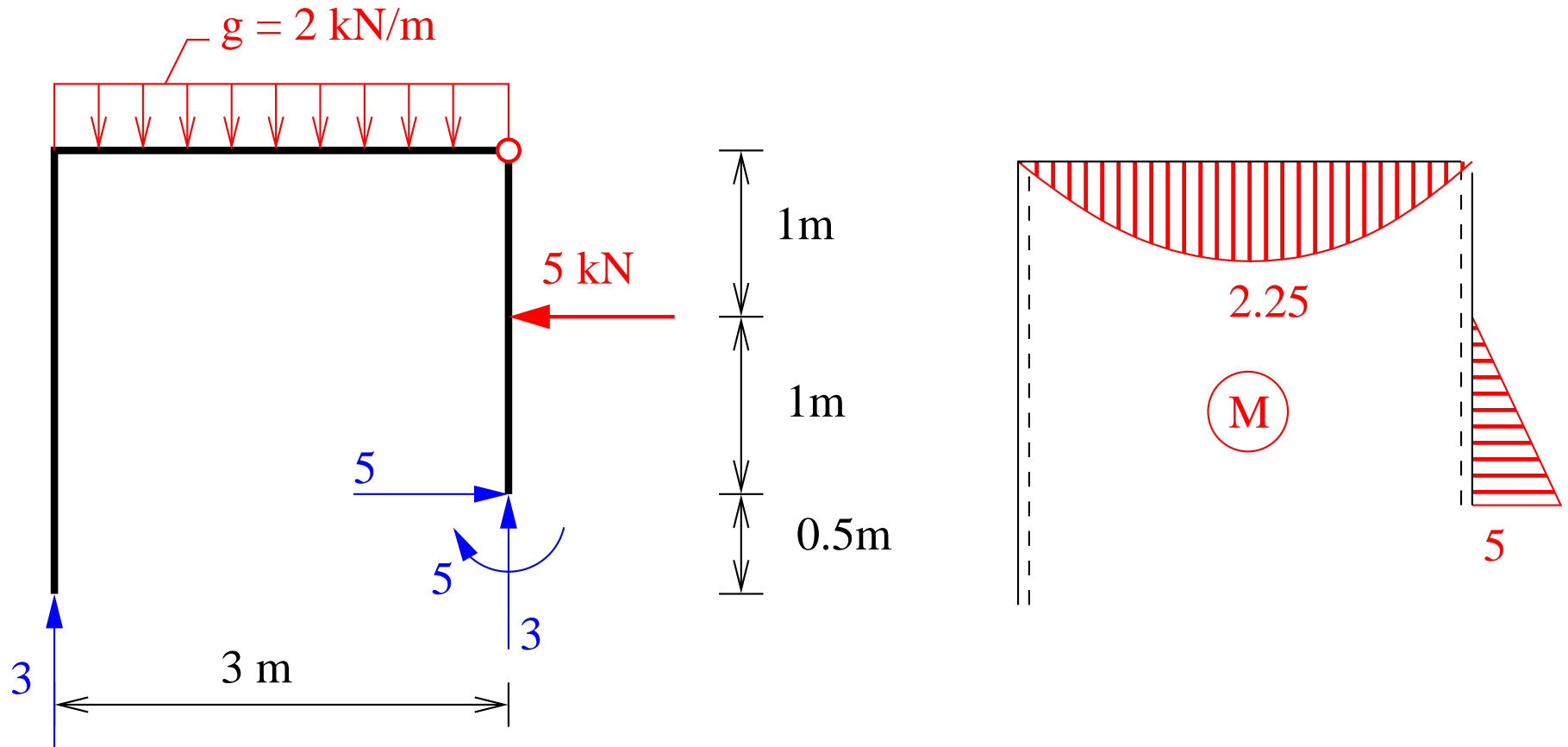
Rám s kloubem - příklad (8)

Rám s kloubem - příklad (9)

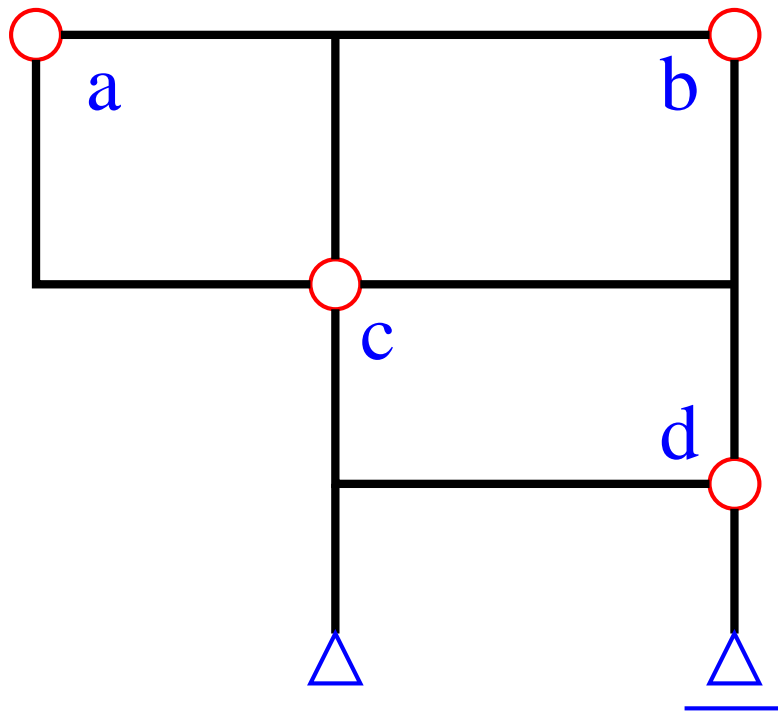

Rám s kloubem - příklad (10)

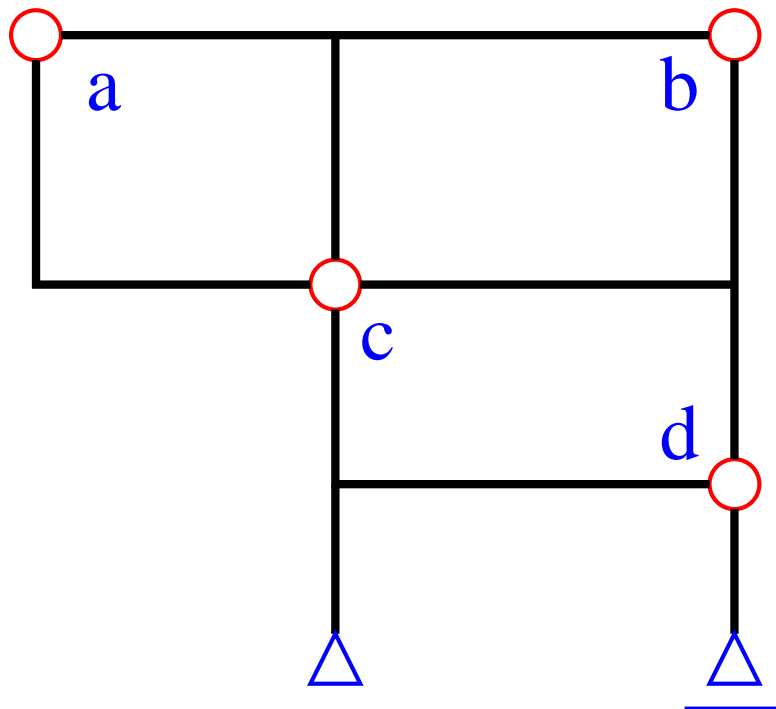

Násobnost kloubů - příklad (1)

Určete který kloub je jak „násobný“, tedy kolik přidává stupňů volnosti.

Násobnost kloubů - příklad (2)

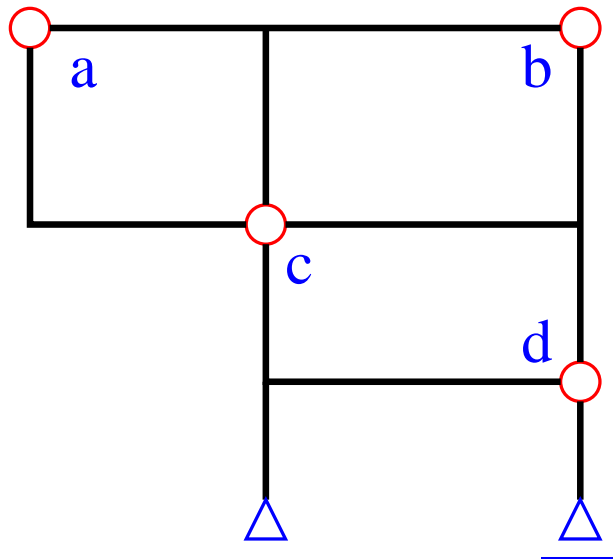

Násobnost:

- a ... 1
- b ... 1
- c ... 3
- d ... 2

Násobnost kloubů - příklad (3)

Stupeň statické neurčitosti:

$$\begin{aligned} S_n &= v - 3 + 3 \times u - k \\ &= 3 - 3 + 3 \times 3 - 7 \\ &= 2 \end{aligned}$$

v ... počet stupňů volnosti odebraný vazbami

u ... počet uzavřených část

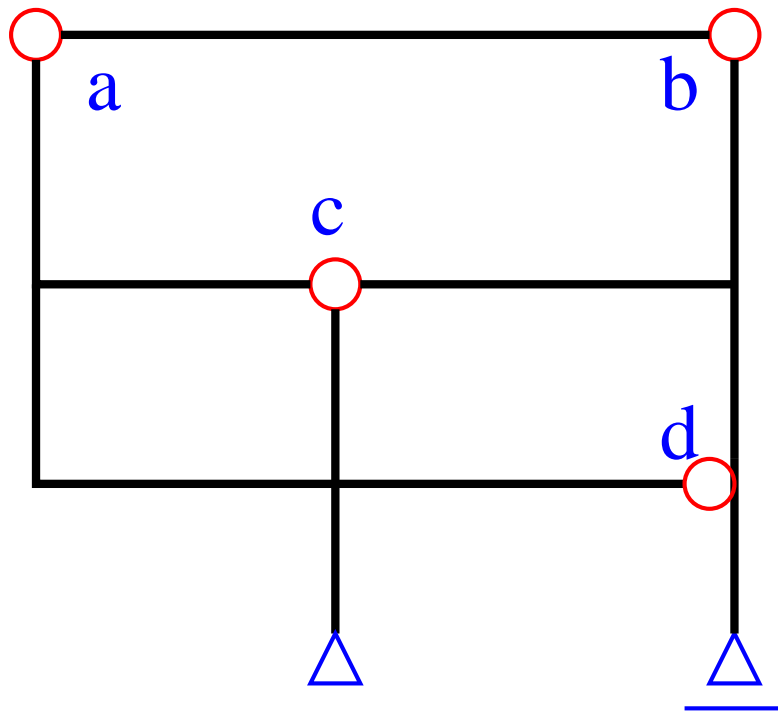
k ... počet stupňů volnosti přidaných klouby

Konstrukce je **dvakrát** staticky neurčitá.

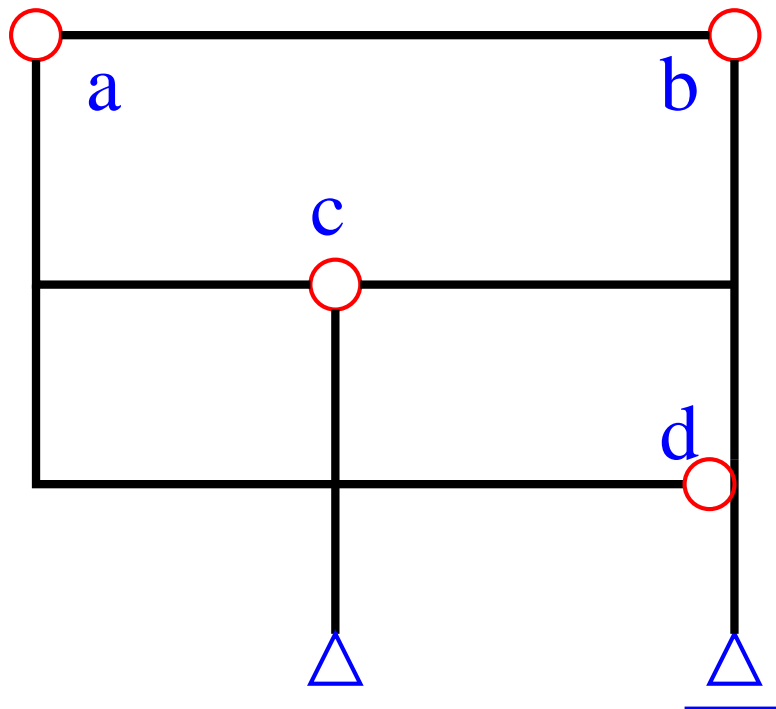

Násobnost kloubů - příklad 2 (1)

Určete který kloub je jak „násobný“, tedy kolik přidává stupňů volnosti.

Násobnost kloubů - příklad 2 (2)

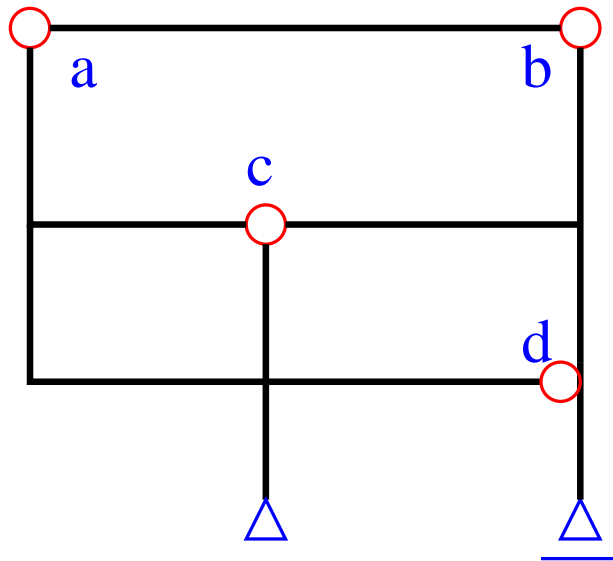

Násobnost:

- a ... 1
- b ... 1
- c ... 2
- d ... 1

Násobnost kloubů - příklad 2 (3)

Stupeň statické neurčitosti:

$$\begin{aligned} S_n &= v - 3 + 3 \times u - k \\ &= 3 - 3 + 3 \times 3 - 5 \\ &= 4 \end{aligned}$$

v ... počet stupňů volnosti odebraný vazbami

u ... počet uzavřených část

k ... počet stupňů volnosti přidaných klouby

Konstrukce je **čtyřikrát** staticky neurčitá.